

Priloga priročniku goveda
zadnja številka 7/1948

SLOVENSKI

ČEBELAR

50. LETNIK

1948

12. ŠTEV.

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKE ZADRUGE ZA SLOVENIJO

12. številka

V Ljubljani 1. decembra 1948

50. letnik

V s e b i n a :

Zupane Josip: Pismo iz Westfalije	289	Osmrtnice	
Debevec Leopold: O čebelah in čebelarjih v borovniškem kotu	292	Dr. Bruno Geinitz, Lužar Franc	321
R. Fr.: Čebela, oprashaevanje in oplodnja rastlin	296	Mali kruhek	
Janez Gosposvetški: O satnicah, narejenih na ročni stiskalnici	299	O zdravitnosti medu. Ali prenašajo čebele jajčeca? Čebele v polarnih krajih. Narejeni roj iz kranjiča. Kako lahko uporabimo izdelovino. Vpliv toplote na življenjsko energijo čebel. Nova metoda za dodajanje matice tro-tavi družini. Dve vrsti voska	322
Vales Josip: Kratko navodilo za kuhanje medicine	301	Naša organizacija	
M. L. Rožman: Zazimovanje (Nadaljevanje)	304	Dopisi: Naši sestanki. Iz Medjmurja. Iz Središča ob Dravi	325
Mark Lennan: Voščeno kraljestvo	308	Delovanje izvršnega odbora čebelar-ske zadruga	227
Peternel Henrik: Pol za šalo, pol zares	312	Zadružni vestnik	
Rihar Jože: Obveščevalne postaje	314	Na ovitku: Mali oglasi. Vzorec vprašalne pole o delovanju plemenitnih postaj.	
Posvetovalnica			
Lastovica na zatožni klopi. O prestavljanju kot sredstvu za preprečevanje rojev. Več jajčec v isti celici. O smrtoglavcu	318		

List izhaja mesečno. Glavni in odgovorni urednik: Rojec Vlado. Izdaja Čebelar-ska zadruga za Slovenijo. Tiska Triglav-ska tiskarna v Ljubljani. Letna naročnina za zadržnike 75 din, za nezadržnike 100 din, posamezna številka 10 din. V inozemstvu stane list 120 din.

Čebelje družine

v kranjičih in Až-panjih. Zgodnje roje in suhe čebele kupuje Čebelar-ska zadruga za Slovenijo v Ljubljani, Tyrševa c. 21.

Zamenjam

10 vezanih letnikov Slovenskega čebelarja (1923—1952) za 2 kg voska ali vršo za prestrezanje rojev. Vršo tudi kupim. — Božič Jakob, Ljubljana, Trpinčeva c. 60.

Ročno stiskalnico za satnice

tvrdke Rietsche 40 × 25 cm, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe z navedbo cene je poslati na naslov: Razbornik Stanko, čebelar, Mali vrh 44, Šmartno ob Paki.

Ročno stiskalnico za satnice

zamenjam za vosek ali med, odnosno kupim. Velikost 40 × 20 cm. Lahko je tudi nekoliko večja ali manjša. Delacko D., Obrovac pod Velebitom, Dalmacija.

Parcelo

s hišico, barako ali kletjo, primerno za vzpostavitev večjega čebelarstva, kupim. Po želji dam žensko kolo, šivalni stroj, radio, klarinet B, zlato uro itd., ostalo doplačam. Plačam tudi vse v gotovini. Tovariše, ki bi vedeli za tako parcelo, prosim, da me o tem obveste na naslov: Grile Alojz, Videm 136 pri Krškem.

Prihodnje leto bo Slovenski čebelar izhajal vsak drugi mesec v dvojnih številkah. Zaradi nepredvidenih ovir se je izdaja prve dvojne številke nekoliko zakasnila.

Zupanc Josip:*

Pismo iz Westfalije

Na pobudo tovariša in čebelarja v naši domovini, s katerim občujem prav prijateljsko že več let, sem sklenil, da se tudi jaz oglasim s člankom v »Slovenskem čebelarju«. V njem hočem prav preprosto opisati čebelarjenje tukaj v Nemčiji. Zato prosim tov. urednika, da mi v listu odmeri nekoliko prostora. Za prijaznost se mu že naprej iskreno zahvaljujem. Preden pa pričnem s popisom, naj na kratko povem, zakaj sem moral kot 21-letni mladenič zapustiti našo milo domovino in odriniti v tuji svet.

Rojen in pristojen sem v Sv. Rupert nad Laškim. V dobi stare avstro-ogrske monarhije, ki je takrat izkoriščala našo domovino, ni bilo v njej dela in kruha za vse. Domačije so bile zadolžene in tako tudi naša. Da bi jo rešil dolgov in propadanja, sem l. 1919. odšel z drugimi tovariši s trebuhom za kruhom po svetu. Usoda pa je hotela, da domačija, za katero sem se toliko žrtvoval, pozneje ni prišla v moje roke. Tako sem bil prisiljen ostati še naprej v tujini.

Za čebelarstvo sem se začel zanimati že v svojih šolskih letih. Že takrat sem si nabavil nekaj panjev čebel. To so bili seveda stari kmečki panji z nepremičnim satovjem, kajti tedaj še ni bilo čebelarstvo v naši domovini na tako visoki stopnji, kot je sedaj. Zlasti na deželi smo čebelarili v skromnih okoliščinah, brez strokovnih organizacij in brez vsakega tiskanega pouka.

Med svojim bivanjem v Nemčiji sem po travnikih in vrtovih večkrat opazoval čebele, ko so brale medečino na cvetju. Trudil sem se, da bi iztaknil kje kakega čebelarja, s katerim bi se lahko razgovarjal o svojih ljubljenkah. A ga nisem mogel najti. Rad bi si bil zopet kupil vsaj en panj čebel, da bi ob njih obujal mladostne spomine, a se mi tudi to ni posrečilo. Nekega dne pa pribrihni po zraku, sam bog ve, odkod, precej lep roj in se usede v grm na vrtu mojega soseda. Takoj sem odšel k sosedu in ga vprašal, kaj namerava z rojem. Ta pa ni imel za čebelarjenje nikakega smisla in mi je roj od samega strahu pred čebeljimi piki drage volje odstopil. Lahko si mislite, kako sem ga bil vesel. Hitro sem zbil skupaj iz desk, ki sem jih bil našel doma, preprost panj, pa hajd z njim nad roj! Čebele sem potem

* Tov. Zupanc, ki mi je poslal ta članek za Slov. čebelarja, živi v Westfaliji. Z njim si stalno dopisujem. Njegova pisma pričajo, da se ni prav nič izneveril svoji domovini. Zelo si želi, da bi se spet vrnil v domače kraje. — Tov. Zupanc je izredno delaven. Če se ne motim, je predsednik nemškega čebelarskega društva. Čebelarji že preko četrst stoletja, vzreja matice kranjske pasme in prevažajo čebele na lüneburško resje. — Upam, da bo članek zanimal vse slovenske čebelarje. Pravi, da bo poslal še kak prispevek. — Klanšek Hinko.

negoval kakor mati svojega otroka. Jeseni sem jih dobro nakrmil s sladkorjem, jih toplo ogrel in sploh poskrbel, da jim zima ni mogla do živega.

S tem dnem sem postal spet čebelar. Naslednje leto sem kupil še en roj, ker pa mi je tudi prejšnja družina dvakrat rojila, sem jeseni zazimil že štiri panje. Kmalu nato pa sem bil kot brezposeln odpuščen iz tovarne. Ostal sem brez vsakih dohodkov. Zato se mi čebelarstvo ni tako razvijalo, kakor sem si želel. A tudi kasneje, ko sem zopet dobil službo, sem moral premagati še dosti težav. Treba je bilo prodati vsako količino medu, ki sem jo bil pridelal, ker bi si drugače ne mogel nabaviti novih panjev in drugih potrebščin. Tako sem v nekaj letih spravil skupaj 25 panjev.

Pričela se je druga svetovna vojna. Ker mi ni bilo treba oditi k vojakom, sem se čebelarstvu še bolj posvetil. Stalno sem prevažal čebele s paše na pašo. Nekega dne pa jih je na pasišču zadela kruta usoda. Na panje je padla težka bomba in jih skoraj docela uničila. Treba je bilo znova pričeti. Napel sem vse svoje moči in se še dokaj hitro izmotal iz zadreg. Do leta 1945. mi je število panjev naraslo na 70. Pa je sledil nov udarec. Ob porazu Hitlerjeve vojske so mi Ukrajinci, ki so v taboriščih čakali na repatriacijo, izropali 48 panjev. Bilo je zopet precej truda, da sem v teku zadnjih treh let dosegel prejšnje število panjev. Z njimi se še danes kot upokojenec preživljam.

Med našimi izseljenci v Nemčiji sem, mislim, edini, ki se ukvarja s čebelarstvom. Na raznih čebelarskih razstavah sem dosegel že večkrat prvenstvo in celo častno kolajno. Vsa leta, odkar čebelarim, pa sem si vedno želel, da bi izletavale iz mojih panjev naše sive kranjske čebele. Po naključju sem dobil zvezo s tov. Klanškom iz Sv. Jurija pod Kumom. Ta mi je bil zelo naklonjen in mi je poslal še med vojno nekaj matic kranjske pasme. Takoj sem z njimi izmenjal nemške matice. Že v naslednjem letu sem s temi družinami dosegel prav lepe uspehe. Dale so mi polovico več medu kakor nemške čebele. V panjih z nemškimi čebelami sem imel 15—15 kg letnega pridelka, v panjih s kranjicami pa 27—30 kg.

Ko so tukajšnji čebelarji zvedeli za moj uspeh, so v trumah začeli romati k meni in me nadlegovati s prošnjami, da bi jim preskrbel matice kranjskega porekla. Zato sem si uredil v obširnem gozdu zasilno postajo za prašitev mladih matic. Vzgojil sem jih že prvo leto okrog 140. Toda to je bilo vse premalo. Interesentov za matice je bilo toliko, da mi jih je za lastno potrebo ostalo le manjše število. Škoda, da povojne okoliščine ne dopuščajo pošiljanja matic iz Slovenije v Nemčijo. Če bi bilo to mogoče, bi jih tamkajšnji čebelarji tukaj mnogo razpečali. Odjemalcev bi bilo več kot dovolj. Morda pa le ni daleč čas, ko se bodo prometne razmere uredile tudi za take pošiljke.

Tukajšnji čebelarji trdijo, da naša kranjska in italijanska rumena čebela prav dobro izkoriščata rdečo deteljo. (Nemci imenujejo to vrsto detelje Rotklee. Pri tem ne mislim inkarnatko. Kako jo imenujejo Slovenci, ne vem.*) Ko ta detelja cvete, ima svetlordeče okrogle glavice, zelo podobne glavicam bele detelje. Posamezni cveti imajo pa tako globoke čašice, da nemške čebele, ki jih je narava opremila z mnogo krajšimi rilčki kot kranjice, ne morejo doseči nektarja na njih dnu. Zato jih ne obletavajo, dočim je naših in italijanskih čebel vedno dovolj na njih. Da

* Zaradi temnega semena jo imenujemo črna detelja. — Op. ur.

bi se prepričala, ali na tej detelji tudi kaj medu naberejo, sva z nekim tukajšnjim čebelarjem, ki goji rumeno italijansko pasmo, postavila sredi cvetočega deteljišča dvoje panjev, v katerih sta bili popolnoma enaki družini italijanske in kranjske pasme. In uspeh? Panj mojega tovariša (z italijanskimi čebelami) ni pokazal nikakega donosa, moj panj pa 10 kg. Tu se je izkazala marljivost naše sivke v primerjavi z italijansko čebelo. Omenim naj še to, da ni bilo tedaj v vsej okolici nobene druge paše kakor samo na rdeči detelji.

Kakor v vsakem večjem mestu, tako je tudi v mestu, v katerem sedaj živim, paša dokaj skromna. Spomladi je razvoj družin sicer pozen, vendar dober. Roje dobim šele v začetku junija ali v prvi polovici julija.

Delavci stanujemo v vrtnih kolonijah, v tako imenovanih Schrebergärten, ki so jih za nas uredili lastniki tovarn in rudnikov. V teh vrtovih so nasadi češenj, višenj, breskev, češpelj, sliv in raznega cvetočega grmičja. Nasadi nudijo čebelam prvo spomladansko pašo, ko pa odcvetu, se prične prevažanje. Najprej peljemo čebele na repico, gorčico, jablano in regrat. Repica medu prav izdatno. Na panj sem že večkrat pridelal 10–20 kg medu. Ta med pa ni posebno okusen, a ga je kljub temu lahko razpečati. Drugo prevažanje se prične okoli 15. junija, ko se razcvete lipa. Lipa ni pri nas preveč zanesljiva, kajti v času njenega cvetenja kaj rado dežuje. Ob ugodnem vremenu pa lipa tukaj dobro medu. Če dež ne nagaja, dobimo na panj povprečno 10–15 kg medu. Okoli 20. julija potujemo s čebelami na vresišča. Jesenskega resja je v Nemčiji ponekod več tisoč hektarov. Lani smo imeli na njem rekorden pridelek. Panji so vrgli po 15–20 kg, nekateri močnejši do 25 kg medu. Nasprotno pa je bil letošnji pridelek z resja prav skromen (8–10 kg).

Čebele prevažamo na pasišča, ki so oddaljena od domačih čebeljakov po 50, 100 ali celo 500 km. Prevažamo jih izključno samo ponoči. Vedno seveda ne gre po sreči. Marsikateri čebelar je že imel pri tem večjo ali manjšo škodo. Jaz o kaki smoli ne morem govoriti. Samo enkrat se mi je neka družina zadušila, a še ta po moji lastni krivdi.

Čebelarim v tako imenovanih Albertijevih panjih s satniki, ki imajo $37 \times 22,5$ cm zunanje mere. Šipe v okencih sem že prva leta nadomestil z žičnato mrežo, da pride med prevažanjem čim več svežega zraka v panje. Vrata vsakega panja imajo 25×25 cm velik izrezek, ki je na notranji strani obit prav tako z žičnato mrežo kakor okenca. Če je družina močna, odstranim med prevozom pri okencu plodišča zagozdo, da se lahko čebele sprehajajo po vsej notranjosti panja. Panji imajo na vratih pribiti po dve lati. Zaradi njih jih ni mogoče stisniti tako skupaj, da bi bil preprečen dotok svežega zraka skozi okenca. Ob hudi vročini dam v vsak panj, zlasti kadar prevažam na večje razdalje, kepo ledu. Ta čebele hladi in pomirljivo vpliva nanje. Ker se led polagoma taja, so čebele preskrbljene tudi z vodo, saj se voda pretaka med prevozom kar po dnu sem in tja. Prevažam v avtomobilih brez strehe. Streha bi lahko postala za družine usodna, ker bi omejevala prezračevanje.

Ob koncu svojega članka voščim vsem čebelarjem v domovini srečno in veselo novo leto. Želim jim, da bi jim čebelice do vrha napolnile vse posode z medom. Moja največja želja pa je, da bi spet lahko čebelaril v svoji lepi domovini. Morda le kdaj dočakam ta zaželjeni trenutek. A do tedaj nasvidenje!

Debevec Leopold:

O čebelah in čebelarjih v borovniškem kotu

S svojim južnim koncem se ljubljansko barje zajeda in izgublja med zastavne hribe, ki so se razvrstili med izanskim Krimom in vrhniškim Ljubljanskim vrhom ter tvori med njimi pol do enega kilometra široko in kakšnih 5 km dolgo borovniško dolino. Imenujejo jo tudi borovniški kot, okoličani pa kratko in malo coklarijo, posebno če ni nobenega coklarja v bližini. Nekako v sredini, kjer je dolina najožja, je na nekoliko višjem in trdnejšem svetu kakor so barjanska tla, zrasla vas Borovnica, središče doline. Po pobočjih okolnih hribov, v katerih rebra so že vklesane prve

kraške poteze, so se razmestile manjše vasice: Dol in Laze pod Trebevnikom, Breg, Drašča in Niževce pod Planino ter prav na koncu ali »v kotih« pod Malim Krimom še Sobočevo in Brezovica.

Dolina je v zadnjem desetletju domala spremenila svojo podobo. Še do nedavna je slovela zaradi ogromnega, 512 m dolgega železniškega viadukta; 58 m nad vasjo so po njem že od l. 1857. sem dan za dnem drdrali dolgi in težki vlaki iz Ljubljane proti Trstu in obratno. Viadukta danes ni več. Srednji del je že l. 1941. porušila bivša jugoslovanska vojska; Italijani so luknjo kmalu nato zakrpali z železom, a to so l. 1944. zopet razdejala angloameriška letala, pri čemer je zelo trpela vsa vas. Razen malega ostanka viadukta, ki bo mogoče ostal za spomin, so po osvoboditvi vse ostalo podrli in porabili pri graditvi železniške proge, ki so jo morali zgraditi namesto viadukta. Danes obkroži vlak malone ves borovniški kot v več kilometrov dolgem loku. Nedaleč odtod, onstran zaselka Ohanice sanja in šumi v razdrti grapi divja in divna soteska Pekel s svojimi peterimi

slapovi, ki jih nedeljski turisti že od nekdaj radi obiskujejo. Po skalnatih bregovih Pekla raste in cvete poleg rododendrona tudi znamenita redkost, kranjski jeglič (primula carniolica). Preko kamnitih pragov Pekla se pretaka v dolino potok Borovniščica; regulacija njegove struge, ki jo pravkar dovršujejo, bo osušila marsikak do sedaj močvirnat travnik, ki bo v bodoče dajal več in boljše paše i živini i »muham«.

Pa tudi sami Coklarji niso od muh; je to skromen, trdoživ, delaven, v neprestanem boju s trdimi kraškimi skalami in mehkim barjanskim terenom preizkušen rod malih kmetov, bajtarjev, delavcev in uslužbencev; že staroslavna njihova pesem pravi, da je to

Slavno mesto Cokelburk,
sem ne pride nikdar Turk...

Njihovo narečje bi uvrstili nekako v sredino med izanskega in ribniškega. Kadar je več Coklarjev skupaj, so navadno precej glasni, prav kakor Izanci; le v spovednici so bili menda oboji že od nekdaj bolj tihi. Še pred kakšnimi 50 leti so poznali le uljnik (izgovarjali so valnik); danes v njihovem besednjaku te besede ni več. Za čebeljo zalego rabijo izraz »legat, matici pa pravijo »mačca«. Kokoš, ki kvoka, Borovničanu »kločič«. Nehote mi pri tej besedi prihaja na misel izraz clocia (kloča), s katerim Retoromani označujejo trota. Dr. Armbruster omenja nekje v svojih spisih, da nosi to ime zaradi tega, ker je bilo do pred poldrugim stoletjem splošno naziranje čebelarjev, da trofi ogrevajo čebeljo zalego, torej opravljajo podobno delo kot koklja. Takih, recimo furlanskih sledov je, oziroma je bilo v borovniškem jeziku še več. Nekdanji samostan v Bistri med Borovnico in Vrhniko, kateremu so Borovničani dolga stoletja tlačanili, je bil pač več ali manj v zvezi z Oglejem; tudi njegovi oskrbniki po pristavah so verjetno prihajali od tam in med delavci, ki so pred 100 leti gradili viadukt (7 let!), je bila pretežna večina Furlanov.

Čebelarstvo je bilo v teh krajih vedno močno razširjeno. Borovniški čebelar je spreten, iznajdljiv ter zelo navezan na svojo žival, čisto sivko; po večini ji ostane zvest do konca. Eden najstarejših je sedaj Leben Janez na Dolu; čebelari že nad 50 let in še vedno prav kakor nekoč vzorno oskrbuje svoje muhe. Že od nekdaj jim je raje dajal, kakor jemal, in menda prav zato njegovi medeni lonci niso nikoli prazni. Pri svojih čebelah se mož polagoma stara, a tega niti ne opazi, ker za take malenkosti nima niti časa niti smisla. In pri vsem tem ostaja — mlad. Njegov sin Ivan, čigar čebelarstvo vidite na sliki, je svojega očeta še prekosil; on je tudi edini med borovniškimi čebelarji, ki svojo žival redno prevaža. Podobnih, mogoče nekaj manjših čebelnjakov je v dolini še več, dasi ni še dolgo tega, odkar je iz borovniških čebelnjakov izginil zadnji »aktivni« kranjč z napisom »Muha ne da kruha!« Še danes lahko vidiš na podstrešjih kmečke panje različne širine in dolžine, s poslanimi končnicami, na katerih so še nalepljeni listki nekdanje Južne železnice v nemškem jeziku »Von Laibach — nach Franzdorf«, ki zgovorno pričajo, da je čebelar jeseni zažveplal nadštevilne družine, panje zabil in jih poslal medarju v Ljubljano; ta pa mu je pozneje prazne škatle po železnici vrnil. Z uvedbo AŽ-panja je vse to na mah prenehalo; novi panj je že med prvo svetovno vojno popolnoma izpodrinil kranjčice in »mobilizirance« z »znamenito« nemško normalno mero. Prej imenovani oče Janez ima pri tem precej zaslug. Že pred letom 1910

je naročil pri Žnideršiču v Ilirski Bistrici AŽ-panj in si jih po tem vzorcu napravil sam lepo število; dobremu vzgledu in uspehu so kar po vrsti sledili vsi drugi čebelarji.

Pašne razmere tod niso ravno neugodne, dasi bi po rastlinstvu sodeč morale biti prav zadovoljive. Zdi se, da delajo precej ovir pri izločanju medečine severni vetrovi, katerim je dolina na stežaj odprta, zlasti njen južni rob pod Trebevnikom. Iznad polhograjskih hribov gledajo namreč na barje ostri vrhovi naših Alp in od njihove strani vedno nekoliko vleče, čeprav tega navadno niti ne čutiš. V skrajnem predelu doline, »v kotih«, ki jih pred severnimi sapami varuje široki hrbet Planine, se čebele že od nekdanj ugodneje razvijajo in bolje obnesejo kot nižje v dolini, ne samo zaradi pomladne rese po pobočjih Malega Krima, ampak predvsem zaradi zavarovane lege. Vrhniški velečebelarji, ki so imeli v takih stvareh že od nekdanj izredno dober nos, so ugodno lego kmalu zavohali. Vse desetletje po prvi svetovni vojni so tukaj prezimovali svoje čebele ter delali hudo kri

med domačimi čebelarji. Spomladi se pasejo čebele na leski, telohu, jelši, vrbi in na sadnem drevju; po lazih in gmajnah ne manjka češminja, drobnic, gloja, lesnik in še drugega medovitega grmičja, po gozdovih je dovolj javora, jesena, negnoja, po posekah pozneje malinjaka in robide. Po travnikih je cvetja dovolj, zlasti po sušnatih. Vmes je pre-

cej kadulje, gadoveca in raznih detelj. Polja pa nudijo čebelam bero na sončnicah, bučah ter na prašni in strnišnji ajdi. Na barskem terenu ali na »mahu« in na »blatih« je poleg drugega tudi precej krhlike (rhamnus frangula), katero žival rada obiskuje, toda dosegljiva je le čebelam iz Dola in Bistre. Vendar od vsega tega, kakor sem že omenil, nobeno leto ni pravega haska; čebele si kvečjemu opomorejo od zimskih izgub in v najboljšem primeru rojijo, čebelarjevi lonci pa ostanejo slej ko prej, leto za letom prazni. Bolj ali manj se napolnijo komaj vsako četrto, peto leto, ko po obširnih gozdovih, ki obkrožajo dolino, zamedita jelka in smreka. Hojeva mana je edini up in nada borovniških čebelarjev. Tedaj je na nogah vsa čebelarska žlahta, zida gradove v oblake in dela račune, včasih seveda tudi brez krčmarja, kot na primer lani in letos. Hoja ima namreč svoje posebne muhe in nikdar prav ne veš, kako in kaj. Največkrat jo že v začetku zavre in zatre deževno vreme, sperejo plohe in nevihte. Prav izdatne letine na »hoji« so prav za prav zelo redke. Imajo tudi to lastnost, da rodijo nove »čebelarje«, ki v naslednji »suhi petletki« spet brez sledu izginejo, kar pa

navsezadnje ni čudno, saj se še dobri čebelarji včasih le z največjo mujo srečno izmažejo.

Za svoje čebelarske organizacije so se borovniški čebelarji že od nekdanj zanimali. Prvo slovensko čebelarsko društvo (1873—1882) je štel med svoje člane šest borovniških čebelarjev, katere je vodil župnik Anton Jugovic, najagilnejši odbornik društva, ki je pasel svojo čredo in čebele v dolini 20 let, do svoje smrti leta 1882. Mož si je na Junskem griču zasadil celo vinograd, ki je bil prava senzacija za dolino. Njegovo vino pa ni moglo biti kaj prida, ker po vinogradu že davno ni ne duha ne sluha! Drugo čebelarsko društvo (1885—1889) je imelo v Borovnici sedem članov, med njimi svojega stalnega dopisnika, nadučitelja Fr. Paplerja. Čujte, kakšne nazore in skrbi so imeli tedanji borovniški čebelarji! V nekem dopisu piše Papler v Slovenskem čebelarju in sadjerejcu o rovkii: »Špičmoha, ako se pozimi čebel nahrusta ali medu nasrka, tako neusmiljeno žeja, da mu ni moč čez dve uri brez vode prestati. Ako ga tedaj kedo v panju zapazi, treba je le vhod zamašiti in v

malo urah od žeje pogine.« V nadaljevanju govori tudi o smrtoglavcu ali »trtomonu«. Že ob samein imenu gredo človeku lasje pokoncil! V tistih letih so se po naših krajih začeli širiti panji s premičnim satjem, kranjiči z okvirii različnih oblik. Naši dedje so jih seveda zavračali in jim očitali, da se v njih rade redijo voščene večše

Oglasil se je k besedi tudi borovniški dopisnik Josip Kržič (1886) in med drugim povedal: »Kmet nima časa se s temi panji ukvarjati, pri starih pa ni nobenih komedij... Imam preko 100 dzierzonovanih panjev, vse s šipami; zdaj za zimo pa hočem vse v navadne predelati... Ko sem še pred 6 leti obiskoval sadjerejsko šolo na Slapu (pri Vipavi), smo tudi imeli dzierzonovane panje (Dolencova sistema), ki so se pa tudi, kot sem videl, slabo obnesli...« Pa je bil mož velečebelar, saj je poleg navedenih imel še 150 kranjičev! No, časi in ljudje so se medtem temeljito spremenili, zato ne smete misliti, da so sedanji borovniški čebelarji tudi takšni! Kaj še, prav narobe, namazani so z vsemi čebelarskimi »žavbami« in vneti za čebelarski in splošni napredek, da malo takih! Ko je po desetletnem presledku pričelo z delom tretje naše društvo (1898—1945), so se mu takoj pridružili tudi naši čebelarji. Kot četrta je bila leta 1905. ustanovljena tu podružnica društva, ki je štela 24 članov in ves čas živahno delovala. Okoli tega števila se je sukalo članstvo prav do danes; največ (29) jih je bilo leta 1920., najmanj (12) pa leta 1930. Slišati je, da ne bo več dolgo, ko se bodo borovniški

čebelarji po najnovejši reorganizaciji čebelarke zadruga povezali s svojo domačo kmetijsko zadrugo in tako zopet med prvimi sledili zahtevam novega časa in napredka.

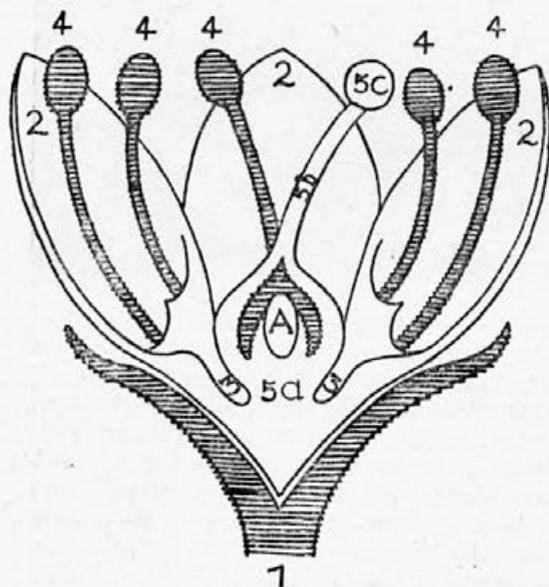
Letos poteka sto let, odkar sta Marx in Engels izdala komunistični manifest in z njim tako rekoč ustvarila novo dobo, dobo uveljavljenja delavskega razreda. Naj ob tej znameniti stoletnici, ko se že tudi pri nas uresničujejo ideje manifesta in pristopa h graditvi socialističnega družbenega reda, navržem še sliko borovniškega čebelnjaka, na katerem je že pred 28 leti v rdečih črkah blestel in marsikoga bodel v oči bojni klic manifesta, dokler ga niso izbrisale mrzle sape proslule Obznane...

Naj bo borovniškim čebelarjem, kajžarjem in delavcem v majhen spomin na tedanje boje, poraze in zmage!

R. Fr.:

Čebela, oprraševanje in oplodnja rastlin

Čebela je ena izmed redkih žuželk, ki je koristna in jo je zaradi tega človek postavil v svojo službo. Ko je govor o koristnosti čebel, misli ogromna večina ljudi na med in vosek, ki ga čebele ob dobrih pašnih razmerah kopičijo v panjih. Brez dvoma jim je človek predvsem zaradi tega posvetil toliko pozornosti in ljubezni kot malokaterim drugim živalim. Toda njih korist je dejansko mnogo večja. Ko čebela nabira sladko medecino in leta s cveta na cvet, se oprime njenega, z dlačicami poraslega telesca lepljiv cvetni prah. Ko pristane na drugem cvetu, ga tamkaj deloma odloži, deloma pa se oprta z novim. Tako ga prenaša s prašnika enega cveta na brazdo drugega cveta. To na videz brezpomembno in mimogrede opravljeno delo po vrednosti visoko prekaša ves pridelek medu in voska. Oprraševanje cvetlic je za narodno gospodarstvo tako odločilne važnosti, da bi morali čebele kljub temu gojiti še naprej, čeprav bi opustile nabiranje medu na zalogo in bi torej za čebe-

Shema cveta: 1. čaša, 2. venčni listi, 3. me-
dovniki, 4. prašniki, 5. pestič s plodnico

larje prenehale biti koristne. To dejstvo je prvi odkril Christian Konrad Sprengel in ga objavil l. 1795. v knjigi »Das entdeckte Geheimnis der Natur im Bau und in der Befruchtung der Blumen«. Z razvojem biologije in genetike je njegovo odkritje, ki mu sodobniki niso posvečali nobene pozornosti, čedalje bolj

pridobivalo na svojem pomenu; koristnost čebel pri opraševanju nekaterih rastlin je postajala vedno bolj očitna. Ščasoma se je nakopičilo za to toliko prepričljivih dokazov, da ne more preko njih niti posameznik niti družba. Da pa bodo ti dokazi razumljivi, je treba čitatelje najprej seznaniti vsaj z najonsnovnejšimi pojmi zgradbe cveta odnosno cvetnih delov in njih opravi.

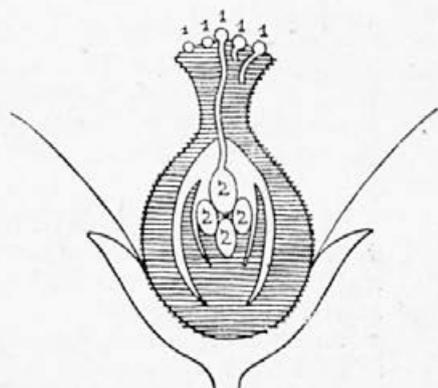
Cvet je tisti organ rastlinskega telesa, ki mu je poverjena skrb za ohranitev vrste. V cvetu nastajajo semena, iz katerih zrastejo ravno take rastline, kakor so bile tiste, na katerih so se semena razvila. Da pa še morejo razviti, je potrebna predhodna oprašitev in oplodnja. Za boljše razumevanje si pomagajmo s sliko!

Slika predstavlja cvet, ki je sestavljen iz tehle delov: 1. čašni listi, 2. venčni listi, 3. prašniki, 4. pestič. Prašniki in pestič so bistveni deli cveta. V prašnikih je cvetni prah ali pelod, ki predstavlja moške spolne stanice, v razširjenem delu pestiča, ki se imenuje plodnica, pa je ženska spolna stanica. Cvetu, v katerem najdemo moške in ženske spolne stanice, pravimo dvospolen cvet (jablana). So pa tudi cvetovi, ki imajo samo pestič ali samo prašnike. Takim cvetovom pravimo enospolni cveti (leska, vrba).

Pri prašnikih opazimo prašnice, v katerih je cvetni prah, in daljše ali krajše niti, s katerimi so prašnice pritrjene na cvetišča. Pestič ima tri dele: brazdo, vrat in plodnico. V plodnici je semenska zasnova, v semenski zasnovi pa zarodkov mešiček z jajčno stanico. Prenos cvetnega prahu s prašnikov na brazdo imenujemo oprašitev. Kakor hitro pride cvetni prah na brazdo, požene iz njega predrobna cev, ki se polagoma prerine po sredi vratu do semenske zasnove. Ko pride do zarodkovega mešička, se spusti iz cvetnega prahu po cevi navzdol dvoje jeder. Eno od teh se združi z jajčno stanico. To združitev imenujemo oplodnjo. V bistvu je isto kakor združitev spermija z jajčecem pri živalih. Pri rastlinah nastane iz spojka kalček, pri živalih embrio.

Mnoge vrste kulturnih rastlin imajo tak cvetni prah, da na brazdi istega cveta cevke sploh ne požene, ali pa tako slabotno, da ne doseže jajčne stanice v zarodkovem mešičku. Oploditev se torej ne more izvršiti. Če pa se že izvrši, se razvijejo slabotnejša semena. Taka semena odnosno plodovi včasih sploh ne kalijo, navadno pa je odstotek kaljivosti pri njih manjši kot pri semenih, ki so nastala iz spojitve jajčne stanice in cvetnega prahu iz drugega cveta.

V glavnem razlikujemo pri rastlinah samolastno in medsebojno oprašitev. Pri samolastni oprašitvi pride cvetni prah iz prašnikov na brazdo istega cveta (fižol, grah, paradižnik, pšenica). Pri medsebojni oprašitvi pa pride cvetni prah iz prašnikov na brazdo drugega cveta. Prenášalci cvetnega prahu so veter in žuželke, redkeje druge živali, človek ali voda. Glede na to razlikujemo rastline vetrocvetke in rastline žužkocvetke. Vetrocvetke (vse trave, večina žit in iglavci) imajo suh cvetni prah, žužkocvetke (sadno

drevje, ajda, detelje, oljna repica itd.) pa imajo lepljiv cvetni prah, da se lahko oprime žuželk, ki jih obiskujejo.

Dolga je vrsta kulturnih rastlin, ki spadajo k žužkocvetkam. Človek jih goji največ zaradi semen in plodov. Prav teh pa ni, ali so zanikrni in manj vredni, ako ni njih cvete obiskala žuželka, v glavnem čebela, in jih oprasila. Ugotovljeno je s poskusi, da obrode kulturne žužkocvetke kot na primer ajda, neprimerno bolje, če so v bližini čebelnjakov, ali če pripeljemo v dotični okoliš čebele na pašo. Profesor dr. Ewert je naredil z ajdo tale poskus:

Številka parcele	Odaljenost parcele od čebelnjaka	Pridelek zrnja v kg na ha
1.	2 km	1150 kg
2.	2 km	850 kg
3.	3 km	250 kg
4.	Ajda pokrita z mrežo	170 kg

Poskuse je delal tudi s sončnico.

Sončnice, ki so jih obiskovale le žuželke, so imele:		Sončnice, ki jih žuželke niso obiskovale, so imele:	
dobro razvita jedra	slabo razvita jedra	dobro razvita jedra	slabo razvita jedra
84,46 %	15,54 %	41,44 %	58,56 %

Iz navedenega je razvidno, kakšno važno delo vrši čebela, ko posreduje pri medsebojnem oprasevanju. Danes je splošno znano, da vladajo v rastlinskem svetu isti dednostni zakoni kot v živalskem. Pelodna zrnca prenašajo na potomce očetove lastnosti, jajčne stanice pa dedne lastnosti matere. Pri medsebojni oprasitvi se strneta po dve spolni stanici, ki izvirata iz dveh dednostno različnih rastlin. Taka semena odnosno rastline, ki se razvijejo iz njih, so mnogo bolj odporne proti neugodnim vplivom. Nadalje je dokazano, da taka semena hitreje vzkale in da rastline krepkeje rastejo.

Slovenija je zaradi svojih podnebnih in talnih razmer izrazito sadna pokrajina. Od domačih sadnih sort je najvažnejša jabolana.

Po priključitvi Primorske se je sadni pridelek močno povečal. Izvoz sadja je zelo važna postavka v našem gospodarstvu, posebno danes, ko nam primanjkuje deviz.

Čebelarstvo in sadjarstvo sta tako tesno povezana, da sadjarstvo brez čebelarstva ne more dobro uspevati. Da ne bo sumničenj, češ čebelarji samo vodo na svoj mlin napeljavajo, je treba povedati, da je pretežna večina jablan sama zase nerodovitna. Cvetni prah iste vrste, torej ne samo istega cveta, je za oplodnjo le malo sposoben ali pa sploh neuporaben.

Tu in tam nastavi jabolana plodove brez predhodne oploditve (deviška rodovitnost), toda plodovi niso nikdar tako debeli in sočni kakor plodovi, ki nastanejo po oprasitvi cvetja s pelodom tuje sorte. Pelod pa prenašajo pri jablanah v glavnem čebele. Mnogo ugodnejši sadni donos kaže mešan sadovnjak, to je sadovnjak, ki je na nekaterih mestih prekinjen in posajen s kako drugo sorto, kakor oni, v katerem raste ena sama sorta. Tuja sorta pa mora istočasno cveteti. Poleg tega mora biti dovolj čebel v bližini.

Po vsem tem ni težko razumeti, da je čebelarstvo važna kmetijska panoga, ki jo je treba pospeševati in podpirati.

O satnicah, narejenih na ročni stiskalnici

Pred leti sem večkrat razmišljal, kako bi bilo mogoče iz pridelanega voska narediti satnice kar doma. Nabava za njih izdelovanje potrebnih valjarjev je bila predraga reč in za posameznega čebelarja nerentabilna, ročna stiskalnica pa ni bila upoštevana, češ da je delo z njo zamudno in da zahteva precej spretnosti. Vse to je vplivalo, da sem vosek prav do okupacije raje pošiljal v predelavo čebelarškemu društvu v Ljubljano. Med okupacijo pa smo se zagorski čebelarji naenkrat znašli pred problemom, kdo naj nam izdela satnice iz voska, ki smo ga nanosili skupaj okrog 50 kg. Pot v Ljubljano je bila zaprta, z nemškimi čebelarji pa nismo imeli nobenih stikov. Ker je bila tisto leto zelo ugodna pomlad za roje in ker so čebelarji neprestano pritiskali na odbor bivše čebelarske podružnice, da naj nekaj ukrene glede predelave zbranega voska v satnice, smo se odločili, da jih napravimo sami. Tovariš Kolenc si je izposodil nekje v Laškem ročno stiskalnico, prostor za obratovanje pa nam je odstopil tovariš Zaletel. Za izdelovanje satnic je bil določen neki čebelar, ki je trdil, da se jih je naučil ulivati na kmetijski šoli na Grmu in da se na ta posel dobro razume. Baje mu je vodja šole ob zaključku celo podaril ročno stiskalnico kot nagrado za njegovo marljivost. Mene pa je odbor naprosil, da naj mu pomagam pri tem delu.

V prostoru, v katerem sva nameravala ulivati satnice, je bil velik kotel za kuhanje svinjske krme. V ta kotel sva nalila vodo in v vodo postavila lonec, napolnjen z voskom. Jaz sem potem pod kotlom zakuril in ves čas pazil, da ni ogenj ugasnil. Moj sodelavec je medtem primaknil h kotlu mizo, jo uravnal, položil nanjo dve vreči, ki jih je bil poprej namočil v mrzli vodi, nanji pa postavil stiskalnico. Za ločilo nama je bil nakazan gorilni špirit. Tega sva razredčila z vodo in mu dodala nekoliko medu. Ker pa je imel moj tovariš, kakor se mi je zdelo, s špiritom posebne namene, je z njim zelo skoparil.

Ko je bil vosek raztopljen, sva ulila prvo satnico. Pa se je nama docela skazila. Ko sva stiskalnico odprla, sva videla, da je kakor razjedena na vseh koncih in krajih. Ulila sva drugo, a se nama tudi ta ni posrečila. Ker sva menda stiskalnico pozabila oblititi z ločilom, se je je tako oprijela, da sva jo z največjo muko odstranila. Imela je več razpoklin, a sva se tolažila, da jo bodo že čebele zlepile in popravile. Ko sva jo položila na tehtnico, je ta pokazala, da je pretežka; tehtala je namreč 14 dkg. Tudi naslednje miso tehtale dosti manj, mnoge izmed njih pa celo več. Pri natančnejšem ogledu sva ugotovila, da so satnice na nekaterih mestih predebele. Izdelovalec je bil mnenja, da je temu krivo ločilo. Zato se je odločil, da ga nadomesti z razredčenim kravjim mlekom. Res so se dale satnice potem lažje odstraniti od stiskalnice, a bile so še vedno neenakomerno debele. Da bi dosegla čim večji pritisk, sva kar obadva navalila s svojo težo na stiskalnico. Toda tudi to ni pomagalo. Satnice so še vedno tehtale 12 do 14 dkg. Včasih je imel moj tovariš vtis, da se je stiskalnica preveč segrela. Brž sem mu moral prinesiti mrzle vode, da jo je z njo ohladil. Končno se je spomnil, da ni stiskalnica v redu, da je morda zvrnjena in zvita. Vzel je v roke kladivo ter pričel pošteno nabijati po njej.

Uspeh pa ni bil zaradi tega prav nič boljši. Ulivala sva naprej, toda ulila nisva menda niti ene brezhibne satnice. Predelala sva sicer vseh 50 kg voska, ali iz enega kilograma je bilo komaj 7 do 9 satnic. Satnice so bile na nekih mestih do pol centimetra debele, na drugih pa tako tanke, da se je videlo skozi nje. Marsikatero je tudi nekoliko manjkalo, mnoge pa so bile razpokane in celo izjedene. Naj omenim še to, da sva ob zaključku imela precej voska na »spodnji polici«. Posodo pa sva tako popackala, da je tovariš Zaletel rekel, da takega dela ne dovoli več v svojih prostorih. Prav je imel. Jaz sem sicer svojemu mojstru večkrat predlagal, naj bi se ravnala po navodilih, ki sem si jih pred delom ogledal v učnih knjigah, toda nagrajenemu absolventu kmetijske šole bi padla menda krona z glave, če bi me ubogal. Ostal je gluha za vse moje nasvete. Čebele so satnice, ki sva jih bila midva izdelala, zelo rade in hitro gradile, le čebelarji so bili pri njih številu za 40 % oškodovani. Pa so bili veseli, da so satnice sploh dobili. Sila pač kola lomi.

To prvo ulivanje satnic me je nekoliko razočaralo, a ker sem bil pričnan, da je mogoče doseči boljše uspehe, kot sva jih dosegla z omenjenim čebelarjem, sem si že naslednje leto nabavil lastno ročno stiskalnico. Po mojem mnenju je bil glavni vzrok najinega neuspeha v tem, da je bila stiskalnica prehladna (v mrzli vodi namočene vreče!) in da sva uporabljala neprimerno ločilo. Zato sem jaz, ko sem se sam lotil tega opravila, pogrnil na mizo v vroči vodi namočeno platno in stiskalnico prej pošteno ogrel. Ločilo sem napravil iz 20 % alkohola, 5 % medu in 75 % vode. Kasneje sem se preveril, da je ločilo tem boljše, čim več je v njem alkohola. Razen tega sem stiskalnico pred ulivanjem temeljito izpral s čistim alkoholom. S svojimi prvimi izdelki sem bil popolnoma zadovoljen. Iz 1 kg voska sem ulil 11 satnic racionalne mere. Danes jih z lahkoto naredim 12 do 15. To število je vsakomur dosegljivo, ako upošteva tele izkušnje:

1. Stiskalnica mora biti brezhibna. Treba je paziti, da ne dobi kake poškodbe, zlasti ne udarca.

2. Voščene drobce, ki se včasih naberejo med režami kalupa, je treba odstraniti z zobotrebcom in nikakor ne z iglo.

3. Stiskalnica mora biti med ulivanjem natančno v vodoravni legi. Ves čas uporabe mora biti topla.

4. Vsako obteževanje stiskalnice je nesmiselno in brez pomena.

5. Vosek naj bo raje prevroč kot pa premalo topel.

6. Vosek ne sme biti prevečkrat raztopljen, sicer postane zdrizast. Posebno velja to za enoleten vosek.

7. Da se vosek med zajemanjem in prenašanjem ne shladi, naj bo stiskalnica primaknjena čim bliže loncu, v katerem je raztopljen.

8. Najboljše ločilo je mešanica alkohola, medu in vode.

Satnice, izdelane na ročni stiskalnici, se nikdar ne bušijo, imajo pa to napako, da postanejo sčasoma krhke in da se rade drobe. Na valjarjih izdelane satnice so bolj elastične; zato pa se med žicami v satniku često zveržijo, tako da nastane valovit sat. Marsikateri roj je take satnice že pošteno izmaličil.

Lastniki ročnih stiskalnic iz našega okoliša smo bili dolgo časa mnenja, da v prožnih satnicah ni čist vosek, da jim je primešana neka snov, ki jih ohrani elastične. Ko so nam na nekem čebelarskem tečaju v Ljubljani obljubili, da nam bodo pokazali, kako izdelujejo satnice v društveni sat-

nišnici, me je tovariš Pust takoj dregnil pod rebra, češ sedaj bova pa videla, kaj denejo med vosek, da so satnice tako prožne. Toda glej ga spaka! Ko smo tečajniki zjutraj prišli v satnišnico, je bil vosek že raztopljen. Tovariš Pust mi je zašepetal: »Ali si jih videl, tičke? Nalašč so že prej raztopili vosek, samo da ne bi videli, kaj so mu primešali.« No, tudi jaz sem se tedaj strinjal z njegovo razlago. Vendar ne za dolgo. Raztopil sem kilogram satnic, narejenih v ljubljanski satnišnici, ter jih znova ulil na ročni stiskalnici. Proti mojemu pričakovanju pa so postale te kasneje prav tako krhke kakor one, ki so bile narejene iz domačega voska. Torej ni bilo v njih nobene primesi. Prišel sem do spoznanja, da so satnice, izdelane na ročni stiskalnici, krhke pač zato, ker so izpostavljene med valjanjem velikemu pritisku. Isti proces je pri železu. Lito železo se drobi, medtem ko se valjano krivi.

Kljub krhkosti se mi zde ulite satnice boljše od valjanih. Tudi v knjigi »Das Wachsbuch« jim daje pisatelj prednost ter jih priporoča čebelarjem. Posebno pri zažičevanju z električno se dobro obnesejo. Ker so debelejše, je manj nevarnosti, da bi jih z žico prerezali. Res pa je, da je mogoče na ročni stiskalnici izdelati iz 1 kg voska v najboljšem primeru le 13 satnic, torej eno manj kakor z valjarji. Razlika seveda ni tolikšna, da bi bilo treba to delo podcenjevati.

Za zaključek naj povem še tole: Satnice, izdelane na ročni stiskalnici, so res nekaj idealnega. Često sem dobil iz njih tako lepe sate, da si lepših ne bi mogel želeči. Tudi imam vtis, da jih dograde čebele hitreje kakor valjane, najbrž zato, ker porabijo odvečni vosek za potegnitev celic. Nekje so baje dali čebelarjem v izdelavo satnice, ki so bile ulite iz rdeče pobarvanega voska. Pa glej čudo! Celice so bile ravno tako rdeče kakor vmesne stene. To je dokaz, da so čebele pri tem rabile vosek, nabran na satnici. V nasprotnem primeru bi bile celice belorumenene, osnova pa rdeča.

Čebelarji, bliža se doba rojev. Čas je, da si pripravite zadostno število satnic. Če imate ročne stiskalnice, jih ne pustite zaprašeni ležati na podstrešjih ali v čebelnjakih! Na dan z njimi! Satnice si ulite sami! S tem boste razbremenili tudi združeno satnišnico, ki kljub povečanemu obratovanju ne more zadovoljiti vseh čebelarjev.

Vales Josip:

Kratko navodilo za kuhanje medice

Ker sem medico že večkrat kahal, imam v tem precej izkušenj. Zato mislim, da ne bo odveč, ako na kratko opišem, kako pripravimo dobro medico — medico, ki se lahko kosa z vsakim, tudi najboljšim vinom.

Voda. Za pripravo medice rabimo izključno mehko vodo. Voda iz studecev in vodovodov je trda. Ker vsebuje razne anorganske snovi, ni za ta namen uporabna. Mehka voda je dežnica in snežnica iz svežega, komaj padlega snega. Ako take vode nimamo pri rokah, izpremenimo trdo vodo v mehko s tem, da jo prekuhamo. Kuhamo jo v dovolj velikem emajli-ranem, bakrenem ali pocinjenem kotlu. Kotel iz pocinkane pločevine je za to neprimeren. Ko voda v kotlu zavre, jo pustimo, da se ohladi. Pri ohlajanju se izločijo iz vode vse anorganske snovi in se sesedejo na

dnu. Očiščeno vodo pretočimo iz kotla v drugo posodo z gumijasto cevjo. Da pa pri tem ne dvignemo usedline privežemo na tistem koncu cevi, ki ga vtaknemo v kotel, 4 do 5 cm preko roba molečo paličico, tako da cev ne seže do usedline. Ko smo vodo iztočili, odstranimo še usedlino, kotel pa nato dobro očistimo in ga znova napolnimo s prekuhano vodo.

Med. Za medico je vsak med dober, najboljši pa je ajdov, ker je najslajši. Prav dober je tudi listni med ali mana.

Najprej moramo ugotoviti, koliko litrov vode je v kotlu, da vemo temu primerno odmeriti količino medu, obenem pa se moramo odločiti, kako močna naj bo naša medica. Čim močnejšo medico hočemo imeti, tem večji mora biti odstotek medu. Za navadno medico je dovolj 18—20 % medu, za boljšo, ki bo imela 15—16° alkohola, vzamemo 28—30 % medu. Če vzamemo več kot 30 odstotkov medu, se ne spremeni ves v alkohol. Taka medica ima 15—16° alkohola in je pri tem še sladka kot kak liker.

Recimo, da imamo v kotlu 50 litrov vode. Odločili smo se za srednje močno medico s 25 % medu. Pripravimo torej 12,5 do 13 kilogramov medu in ga zmešamo z vodo. Ko se v njej ves med raztopi, ubijemo jajce, izločimo beljak in ga dobro stepemo v sneg. Pod kotlom zakurimo in, ko se tekočina nekoliko segreje, stresemo vanjo jajčni sneg. Kmalu se začno zbirati na površju rjave pene. Čim gorkejša postaja tekočina, tem bolj se peni. Vre naj tako dolgo, dokler se pene pojavljajo. V te rjave pene izloča med vse snovi, ki so bile v njem, to je majhne delce voska, cvetni prah in drugo. Ko ne prihajajo več nove pene na površje, je tekočina kuhana. Pene posnamemo in odstranimo, ogenj ugasnemo, tekočino pa pustimo, da se ohladi.

Filtriranje. Ko je tekočina še kolikor toliko mlačna, jo precedimo skozi gosto platneno vrečico. Če je preveč ohlajena, je dokaj gosta in se počasneje preceja. Precejeno tekočino nalijemo v sodček, ki ga pa ne smemo napolniti prav do vrha. V njem mora ostati za nekaj litrov praznega prostora.

Tekočina bi taka, kot je sedaj, pričela kipeti zelo pozno, ali pa bi se pričela kisati. Ker smo s kuhanjem v njej zamorili vse kipelne glivice, ji je treba dodati nove. Pred vojno smo kipelne glivice naročali pri Vinarski zadruzi v Mariboru. Če glivic ni mogoče nabaviti, si pomagamo s tem, da ulijemo v popolnoma ohlajeno tekočino neprekuhano medico. Ako delamo medico jeseni ob času trgatve, ko je še dobiti pri vinogradnikih tropine belega grozdja, stresemo nekaj teh tropin v primerno posodo, nalijemo nanje 2—3 litre prekuhane medice in postavimo vse skupaj na toplo, da začne kipeti. Kipečo medico čez 5—6 dni precedimo skozi vrečico in jo vlijemo v sodček. Ob tej priliki lahko damo medicini kako posebno aromo, n. pr. aromo po moškatenem grozdju.

Kipenje. Sodček zamašimo s kipelno veho, kakršno rabijo vinogradniki. To je steklena cevka, upognjena v obliki obrnjene črke U. Daljši konec cevke vtaknemo v luknjo, ki je napravljena v vehi, krajši konec pa v kozarec z vodo. Paziti moramo, da se cevka tesno prilega luknji. Kipelna voha mora preprečiti vsak dotok zraka v sodček in omogočiti uhajanje plinov, ki nastajajo pri pretvarjanju medu, odnosno sladkorja v alkohol, skozi vodo v kozarcu na prosto. Za uspešno kipenje je potrebna toplota

15—16° C. Nižja toplota kipenja zavira, prepočasno kipenje pa kvarno vpliva na okus in moč medice.

Kipelne glivice, ki smo jih vlili v sodček, se ob primerni toploti hitro razmnože. Že čez nekaj dni opazimo v kozarcu z vodo zračne mehurčke, ki so prišli po cevki iz sodčka. Ti se dvignejo na površino vode in se tam razpočijo. Pričelo je kipenje, ki postaja vedno jačje in jačje. Ko je kipenje na višku, hrabra voda v kozarcu, kot bi vrela na štedilniku. To hrbranje povzroča ubajajoča ogljikova kislina, ki se proizvaja pri kipenju. Sčasoma postajajo mehurčki redkejši, dokler po 5—6 tednih popolnoma ne izginejo. Medica je v glavnem dokipela.

Med kipenjem je precej tekočine izhlapelo. Zato se je v sodčku prazen prostor povečal. Po končanem glavnem kipenju odstranimo veho, sodček pa do vrha napolnimo s staro medico. Ako te nimamo, nalijemo vanj medico, ki je ostala v kotlu, a smo jo pustili pokipeti v posebni posodi. Če ni drugega pri roki, je za zalivanje primerno tudi dobro belo vino. Ko smo sodček do vrha napolnili, tako da ni v njem prav nič zraka, ga zopet zabijemo s kipelno veho. Toda še vedno moramo skrbeti, da je v kozarcu dovolj vode in da je cevka 3—4 cm v vodi. Ves čas pa je treba paziti, da se cevka med kipenjem ne zamaši. To bi bilo usodno, kajti razvijajoči se plini bi lahko raznesli sodček.

Prvo pretakanje. Po nadaljnjih 6 tednih (skupaj po 12 tednih) je medica godna za pretočitev. Na dnu sodčka se je navzlic precejanju nabralo nekaj nesnage. To so tako imenovane droži. Namen pretakanja je, ločiti čisto tekočino od droži. Paziti moramo, da se droži ne dvignejo in da ne skale medice. Pretakamo s pipo, ki jo takoj po končanem glavnem kipenju zabijemo v sodček, lahko pa tudi z gumijasto cevjo, ki jo vtaknemo skozi veho v sodček. Zabijati pipo tik ali le nekaj dni pred pretakanjem ni umestno. S tem bi medico skalili in bi pretakanje ne imelo pomena. Ako smo se odločili za pretakanje z gumijasto cevjo, moramo paziti, da cev ne seže do droži. Cev mora imeti na enem koncu pritrjeno paličico kot pri pretakanju vode iz kotla. Prvo medico, ki priteče po cevi ali skozi pipo, ujamemo v steklenico in si jo ogledamo. Šele potem, ko smo se prepričali, da ni kalna, jo pričnemo točiti v pripravljeni sodček, ki naj bo čist, brez vsakega duha in za 5—6 litrov manjši od prvega. Sodček mora biti manjši zlasti tedaj, če nimamo v rezervi medice, s katero bi ga lahko pozneje dopolnili. Ko je sodček poln do vrha, zamašimo veho s plutovinastim zamaškom ali s primernim lesenim čepom, ovitim z nekoliko vlakni prediva. Ponavljam, da mora biti sodček napolnjen prav do vrha. Ako ni, se medica kviri, zgublja na moči in okusu. Sodček pustimo v miru še nadaljnjih 5 do 6 tednov, da se medica popolnoma očisti.

Drugo pretakanje. Prav tako, kot smo izvršili prvo pretakanje, izvršimo tudi drugo. Ako je bilo prvo pretakanje natančno izvršeno, ako nismo tedaj zajeli nobene nesnage, je sedaj na dnu le malo usedline. Drugič pa moramo biti še bolj oprezni, ker nam lahko že malenkostna usedlina skvari lepo barvo medice. Pa drugem pretoku pustimo medico nadaljnjih 5 do 6 tednov v miru, da popolnoma dozori.

Polnjenje steklenic. Najprimernejše steklenice za hranjenje medice so buteljke, ki drže 0,7 litra. Ako teh nimamo, so dobre tudi pollitrške

steklenice. Čeprav so steklenice čiste, pa je prav, da jih pred polnjenjem splahnemo v mrzli vodi. Ko smo steklenice napolnili, jih dobro zamašimo s prekuhanimi in tako zmehčanimi plutovinastimi zamaški. Steklenice pustimo en dan stati, da se zamaški osuše, nakar njih grla potisnemo v raztopljen, a ne prevroč vosek, kateremu smo zaradi lepšega dodali nekoliko rdeče barve. Vsako steklenico potisnemo večkrat v vosek, da se naredi okrog zamaška in grla do 1 mm debela voščena prevleka. Ko so steklenice na ta način neprodušno zaprte, jih odnesemo v hladno klet ter položimo na pesek tako, da leže in da je zračni mehurček na sredi steklenice, torej ne pri zamašku. Tako pripravljena in shranjena medica se drži več let in je tem boljša, čim starejša je. Preden je medica godna za pitje, preteče torej precej časa. Če še enkrat pregledamo posamezna opravila, dobimo tale razpored:

5—6 tednov traja glavno kipenje,

5—6 tednov traja naknadno kipenje,

5—6 tednov mine od prvega do drugega pretakanja,

5—6 tednov mine od drugega kipenja do polnjenja steklenic.

Skupaj znese to 5 do 6 mesecev. To je najkrajša doba, v kateri medica dozori.

M. L. Rožman:

Zazimovanje

(Nadaljevanje)

V novembrski številki SČ smo se seznanili z zimskim življenjem čebelarje družine. Nadalje je bil govor o zimski zalogi, kakovosti medu itd. V pričujočem članku pa si bomo ogledali še ostale podrobnosti, ki jih mora vesten čebelar vedeti in opraviti pred nastopom zimskega mraza.

Uvodoma naj naglasim, da Slovenci čebelarimo v dveh različnih klimatskih (podnebnih) pasovih. Prvi manjši del obsega obmorski pas severne Istre, doline potokov Rižane in Dragonje, spodnjo Soško dolino nekako do Plav—Kanala, Vipavsko dolino in Brda na Goriškem, t. j. tisto območje, ki ga označujejo sledeče mediteranske (sredozemske) rastline: smokva, oljka in lavorika. — Ves ostali slovenski svet pa pripada hladnemu srednjeevropskemu, deloma alpskemu, deloma panonskemu območju. Mimogrede se bom dotaknil zimskega življenja čebel tudi v topli, južni zimi, vendar mi manjkajo podatki za podrobno razčlenbo. Za hladno celinsko podnebje pa imamo poročila naših opazovalnih postaj. Primerjali bomo le nekoliko števil, bralec pa si lahko podrobneje ogleda te številke v prejšnjih številkah in letnikih.

Iz podatkov na 505. str. vidimo, da je v prvih treh zimskih mesecih poraba medu malenkostna (1 in pol kg), v zadnjih treh pa več kot še enkrat večja (nad tri kg). Posebno pa je očiten padec tehtnice v marcu, ko prične družina gojiti zalego v večjem obsegu.

Zanimiva je ugotovitev, da je poraba zimske zaloge tem večja, čim več je v kakem mesecu izletnih dni (oktober, november). V decembru je najmanj izletnih dni in mraz še ni tako občuten; zato je poraba hrane najmanjša.

	Meseci	Toplina	Padavine	Izletnih dni	Poraba zaloge
1935 — 1936	X.	7,82	—	18	56 dkg
	XI.	5,36	—	6	48,1 dkg
	XII.	-2,12	—	2	47,3 dkg
	I.	-6,15	—	0	87,2 dkg
	II.	+1,63	—	3	76,3 dkg
	III.	+6,38	—	16	262,2 dkg
					Skupaj 262,2 dkg
1940 — 1941	X.	8,07	—	17	56,3 dkg
	XI.	6,79	—	10	81,87 dkg
	XII.	-5,92	—	0	74,85 dkg
	I.	-2,69	—	3	91,25 dkg
	II.	-1,15	—	5	97,27 dkg
	III.	5,92	—	20	201,33 dkg
					Skupaj 602,87 dkg
1945 — 1946	X.	8,41	38,2 mm	20	61,00 dkg
	XI.	4,42	168,4 mm	5	45,5 dkg
	XII.	-1,37	71,2 mm	1	49,1 dkg
	I.	-5,63	45,7 mm	2	85,0 dkg
	II.	+1,45	204,2 mm	1	74,0 dkg
	III.	+6,50	144,8	14	253,5 dkg
					Skupaj 568,1 dkg
1946 — 1947	X.	8,41	38,2 mm	20	61
	XI.	+6,41*	133,7 mm	9	60,77 dkg
	XII.	+1,95*	124,6 mm	3	60,95 dkg
	I.	+4,04*	229,1 mm	6	60,70 dkg
	II.	+0,93*	—	8	117,00 dkg
	III.	+6,17*	—	23	175 dkg
					Skupaj 540,72 dkg

Hud mraz nastopi šele v januarju; z mrazom se dvigne tudi poraba medu. Še večja je lahko poraba v februarju, toda ne zaradi mraza, temveč zaradi tega, ker se pojavi konec mesca že prva zalega, če je količkej izletnih dni.

Iz navedenih številčnih podatkov je razvidno, da porabi družina čez zimo povprečno 6 kg medu. Vendar pripominjam, da velja to povprečje za ves kontinentalen pas Slovenije. — Pokojni A. Žnideršič je nekoč pripovedoval, da je še pred prvo svetovno vojno prezimoval čebele v Vipavski dolini in da je bila poraba zimske zaloge tamkaj ista ali pa celo večja kot v omenjenem pasu. Trdil je, da mila, sončna zima ne vpliva ugodno na medene zaloge. Le zgodnji spomladanski razvoj je za približno mesec dni pred našim. — Važno pa je za čebelarje to, da v toplem podnebjju lahko brez skrbi prezimijo čebele tudi na listnem medu ali hojevcu, ker imajo preko zime gotovo v najslabšem primeru na 14 dni en izletni dan.

Objavljene tabele pa nam ne nudijo dokončne slike. Če primerjamo porabo zimske zaloge, naletimo na velike razlike, ki so prav zanimive. Tako n. pr. čitamo v SČ iz leta 1941. na strani 86., da je panj obveščevalne postaje Studenci pri Mariboru v zimskih mescih od 1. oktobra do 31. marca

porabil 12,5 kg, Blejska Dobrava 9,15 kg, Tacen, Mekinje, Sv. Lovrenc, Cezanjevci pa približno po 8,5 kg. Tem visokim številkam stoje nasproti nenavadno nizke številke: Sv. Duh 3,90 kg, Sp. Ložica 4,60 kg, Kozje 4,80 kg. Postaja Studenci-Maribor je sploh zelo zanimiva. Iz razpredelnice lanskega leta SČ (1939, št. 6) je razvidno, da prvakuje glede porabe v zimskih mesecih tudi v poprečku zadnjih pet let (8,63 kg), t. j. v letih 1933 do 1938. Takoj za njo pride postaja Cezanjevci (8,28 kg), nato Novo mesto s 7,54 kg in Tacen s 7,35 kg porabe zimske zaloge. — Najmanjši petletni popreček porabe v dobi od 1. oktobra do 31. marca izkazujejo: Brežice 3,59 kg, Cerknica in Križe pri Trziču s 4,45 ter Spodnja Ložica s 4,71 kilogramov porabe medu.

Če primerjamo najnižje številke z najvišjimi, opazimo, da znaša razlika preko 100 %. To je veliko, skoraj neverjetno, toda tehtnice ne lažejo (če so v redu). Zato moramo izkazanim številkam verjeti, čeprav se nam to upira. Kje naj torej iščemo vzroke za te razlike? Morda imajo opazovalni panji na postajah z nenavadno majhno porabo v marcu že toliko paše, da sproti izravnavajo večji del dejanske porabe živeža, kar pa tehtnica ne pokaže. Za marec utegne to biti res, vsaj pri nekaterih postajah, za večino opazovalnic pa to ne velja, ker izkazujejo nenavadno majhno ali nenavadno veliko porabo že od oktobra dalje in vse naslednje mesce, ko čebele sploh ne letajo.

Vse do sedaj navedeno nam vsiljuje misel, da je nekje velika napaka. Ta pa je lahko na čebeljem rodu (slab gospodar — slaba matica) ali pa na nepravilnem zazimljenju. O prvi domnevi ne kaže na tem mestu razpravljati, pač pa bom podrobno obdelal drugo domnevo, ki sem jo izluščil iz gornjih številk.

Često je prostor, v katerem družina prezimuje, prevelik. Panj na 10 okvirčkov ima približno 43.670 dm³, na 9 satnikov 41.225 dm³ in na 7 satov 32.345 dm³ prostornine. Če si predstavljamo čebeljo družino kot peč, ki ogreva svojo izbo — panj, bomo takoj uganili, da ni vseeno, ali z enako veliko pečjo ogrevamo tri različno velike sobe, od katerih bi prva merila 45 m³, druga 41 m³ in tretja samo 32 m³. Ako bi hoteli v vseh treh sobah z enako veliko pečjo, doseči enako notranjo toplino, je jasno, da bomo porabili pri prvi sobi precej več kuriva kot pri tretji mali sobici. — Kaj sledi iz teh primerjav? Da bomo ob zazimljenju notranjost panja zmanjšali od 10 satnikov na 7, 6 ali celo na 5 satnikov. Ravnali se bomo seveda po moči družine. Za utesnjevanje družine nam je potrebna deska, ki je nekoliko večja, to se pravi višja in daljša kot je navaden satnik. Deska mora biti sestavljena iz treh kratkih (16 cm dolgih) desk, ter zgoraj in spodaj vezana s 5 cm široko lato. Spodnja lata ima po sredini 1 cm globok utor (žlebiček). — Pod železne prečke, ki nosijo sate, pa potisnemo 3 cm visoko lato, ki ima isto širino kot pregrada. Ta ima po sredini 1 cm visok greben, ki se ujema z utorom (žlebičkom) deske. Lata je tam, kjer jo prečkajo palice, ki nosijo satovje, zažagana odnosno zapiljena. Na ta način popolnoma zapremo notranjost zmanjšane panja. — Stranski prazni del pa napolnimo z zmečkanim časopisnim papirjem, lesno volno, suhim senom ali s kako drugo podobno snovjo.

Ko je plodišče tako urejeno — iz medišča in izpraznjenega dela plodišča smo že prej pobrali satovje in ga iztočili — prekrijemo rešetko z deščicami. Nekateri dajejo iztočeno satovje čebelam, da ga obližejo, drugi

pa trdijo, da ga je bolje shraniti neoblizanega, ker je varnejše pred večami. Kako shranjujemo satovje čez zimo, bi bilo potrebno spregovoriti v posebnem članku.

Če je treba družino za zimo dokrmiti, napravimo to že v zmanjšanem prostoru, da čebele ne raznosijo sladkorja po vsem satovju.

Ko zožujemo plodišče, je jasno, da moramo točno pregledati satovje in pustiti družini ves pelod. Ta jim bo prav prišel spomladi za gojitev zgodnje zalege (v februarju in marcu).

Izpraznjeno medišče trdno zapremo, t. j. na deščice, s katerimi smo zaprli matično rešetko, položimo za dva do tri prste časopisnega papirja, povrhu tega pa še slamnico.

Prav skrbno moramo zapreti tudi zgornje žrelo, in sicer iz dveh razlogov: prvič, da preprečimo raznovrstni golazni dostop v panj in drugič, da zabranimo vsak dotok hladnega zraka v panj. Vrh slamnice položimo še zgornje okence, prečko in palice.

Zadaj na okence plodišča damo nekaj listov časopisnega papirja, s čimer preprečimo vsak prepih v panju. Ko pa bo nastopil mraz, bomo dodali še časopisnega papirja in slamnico. — Dokončno zapaženje pred nastopom mraza nikakor ni umestno. Družina se mora mrazu počasi privaditi. Šele ko pade vnanja toplina pod 0°, tedaj je čas za toplo zapaženje. Potem se stisne v zimsko gručo in lepo miruje.

Panje v skladanici stisnemo. Med dva panja pride spredaj in zadaj zgiban list časopisnega papirja kot tesnilo, tako da nastane med njima 1 do 2 mm praznega prostora. Hkrati smo na ta način prostor med panjema, rekel bi, hermetično zaprli in preprečili vsak dostop zraka v skladanico.

Pod spodnjo vrsto panjev pride topla osnova, kak slab prevodnik toplote, n. pr. pezdur, žaganje, otava. Slama za to ni primerna, ker se v njej rade naselijo miši, posebno rovka.

Med prvo in drugo vrsto panjev zatlačimo zopet spredaj in zadaj zgib papirja, tako da nastane tudi tu za kak milimeter praznega prostora. Zgiba preprečujeta prepih, zaprt zrak pa je, kakor smo že omenili, najboljši toplotni izolator.

Žrelo zožimo na 3 do 5 cm in tako naj ostane preko vse zime. Zelo bi grešil, kdor bi n. pr. ob nastopu hujšega mraza žrela sploh zaprl — Za dihanje potrebuje po zdravstvenih raziskavanjih 15.000 čebel v 24 ih urah okroglo 100 l svežega zraka!* Praktičen čebelar naj si zapomni samo to, da potrebuje zazimljena družina toliko litrov svežega zraka, kolikor znaša prostornina prostora, v katerem prezimujejo. Ali na kratko povedano: enkrat dnevno se mora ves zrak v panju izmenjati.

Končno naj podčrtam, da mora biti v čebelnjaku in okoli njega popoln mir. Le kadar zapade sneg, naj ga čebelar sproti odkida vsaj za 2 do 3 m. S tem pa ni rečeno, da mora čebele čez zimo popolnoma zanemariti. Celo prav je, da pride od časa do časa v čebelnjak, da prisluškuje življenju v panjih in se tako prepriča, če poteka v redu. Panjev seveda ne sme odpirati, zlasti pa se mora izogibati vsakemu ropotu.

Upam, da sem s tem osvetlil uganko, glede tako različne porabe zimske zalege, kot jo izkazujejo naše obveščevalne postaje, vsaj z ene strani. Čebelar, zapomni si: toplota, toplota in še toplota!

* Ugotovitve Reidenbacha na fiziološkem inštitutu v Erlangu.

Voščeno kraljestvo

Svoji čebelici Maji napisal Mark Lennan

I

Je v vas, nad vami čudovita roka,
ki vodi, blagoslavlja vaše delo?
Je duša vaša bolj od nas globoka?
Je Duh podobo svojo dal v čebelo?

Preproste ste in vendar ste skrivnost,
in mi le revno tipamo do vas.
Bo kdo od vas do nas dogradil most?
Nas bliža ali oddaljuje čas...?

Svatba

V panju se troti
cedijo v dobroti,
pijejo pesem zlata
iz satov —
vrčev medenih.
V očeh pa steklenih
opijanjenih svatov
hrepenenje igra,
V polnih kletah
pozvanja njih smeh,
in vendar želijo,
da v dan poletijo.
Svetle zenice
v vednem iskanju
ne najdejo v panju
svoje kraljice...

V postelji zraka
pa sonce že čaka,
da matico v sanje zmedi,
da zvabi iz goste
jo gruče čebelic,
povabi jo v goste
v nebesno sinjino
više od hiš in kapelic,
v svobodo, v prostost,
v pojočo mladost.
Ljubezni šepet
jo sili v polet,
v višino, v višino!
Izginjajo trave
in rožic poplave,
izginjajo plati,
drevesa in strehe...
Leti brez uthe...
Spoznajo jo troti,
oči jim sanjave
v strasti bleščijo,
v ljubezni drhtijo.

Brenčijo,
letijo,
strmijo,
da nje iz oči ne zgubijo.
Je v ljubezni propast?
Kdo misli na to?
Presladka je past,
ki vodi jih v slast.
Zemlja je daleč, nad njimi nebo,
in žarki vesele zdravice pojo.
Nekdo je omahnil,
poslednjič je dahnil:
kraljica, kraljica...
Padel je drugi,
utonil je v strugi
svobode srebrne.
Za njim se še tretji, četrti utrne,
in peti in šesti... in... stoti.
Nad njimi kraljica-zlatica...
ostali letijo v žareči pohoti.
Pozabljen je panj,
pozabljen je med,
pozabljenih tisoč pijanih besed.
Zdaj nič več ni sanj,
zdaj je resnica:
čigava, čigava bo zlata kraljica!
Hitijo, hitijo,
krila težijo,
nič več ne držijo
trudnih teles.
Drug za drugim omaga.
Kdo zmaga? Kdo zmaga?

V postelji zraka
kraljica že čaka
in viteza vabi na ples.
Izbranec,
svete ljubezni pijanec

hiti,
po zraku zapluži,
dohiti...
... in se združi...
Le hip,
le utrip,
dotik čudoviti.
In sen je razdrt,
princ skrušen, mlahav
potaplja se v smrt...

Iz božjih višav
pada in pada
v strmino prepada...
Prešla je omama
trenutno kot blisk.
Umrli je vrisk.
Matica sama
vrne se v panj...

Konec je sanj...

II

Cebele, čebele,
marljive, vesele!
Vaši vedno živi grozdi
so kot pošumevajoči gozdi.
Vaše delo: lični, nežni srčki,
v srčkih z medom pozlačeni vrčki.
Cebele, čebele,
marljive, vesele!
Vaša sreča: biserov iskanje.
Vaša pesem: z rožami kramljanje.

Vaša radost: razcveteni pašnik
in na njem peloda poln prašnik,

Cebele, čebele,
marljive, vesele!

Vaše duše: čisto hrepenenje,
a poklic vaš: noč in dan bedenje
za skupno kraljico,
za skupno življenje
za zlato medico.

Izgubljena matica

Kot veselih potokov korak
pošumeva bogat čebelnjak.

V sredi vsakega panja
drhti in se sklanja
ob čebeli čebela — ob kapljici kaplja,
s čebelo-matico v pesem se staplja.
In poje in dela
in dela in sanja
ob čebeli čebela.
Panj —
grad lepih snovanj,
družina iskanj,
pesem dejanj.
V šumenju je mir
in v miru šumenje.
Neviden Pastir
vodi drhtenje,
s čebelami poje,
varuje roje,
ustvarja jim red,
da ustvarjajo med.

Pesem čebeljih čred,
pesem skrivnostnih besed.

Roka človeka
v panj se ugreza.
Pesem čebel kot sonce pripeka,
za kapljico kaplja po prstih mu pleza.
Spev se razrašča.
Človeka se divje veselje polašča,
dviga iz srca

se v misli, v oči.
Kot otrok se smeji,
ko matica vkrea
se v čoln dlani.
Na roki kraljica kraljuje,
matica —
zlata krilatica...
Človek roko dviguje...
... in matica pade,
se zdrzne, se znajde,
zletí med nasade,
med rože in ajde...

V panju čez čas
razširi se glas
kot vali
ob skali.
in joka in buta
in toži in toži.

Polzi za minuto minuta...

Kraljica pa v roži
pozablja na sen o človekovi koži.

In človek jo išče,
da v rjavo prgiše
jo varno zaklene,
da vrne jo v pene
čebeljih valov.
Žalostni lov
in lov upajoči!
Roki sta vroči,

v njih up in veselje,
in dvomi in želje.

Glej, tam, tam drsi
— že slaba in trudna —
in roka jo budna
lovi in lovi.

V panju pa joka
čebelja družina,
kot da zemljica stoka.
Boli, o, boli bolečina!

Razcvela radost
diši kot ciklame,
ko roka ujame
kraljico —
zlatico
in vrne mladost
v panj zapuščeni.
Spev užaloščeni
postaja spet mlad,
Brsti spet pomlad,
spet so sati

bogati
ob matici zlati.

Ob čebeli čebela — ob kapljici kaplja
s čebelico-matico v pesem se staplja.
In poje in dela
in dela in sanja
ob čebeli čebela,
Panj —
grad lepih snovanj,
družina iskanj,
pesem dejanj.
V šumenju je mir
in v miru šumenje.
Neviden Pastir
vodi drhtenje
s čebelami poje,
varuje roje,
ustvarja jim red,
da ustvarjajo med.

Pesem čebeljih čred,
pesem skrivnostnih besed...

III

Tisoč cvetnih posod
vam ponuja svoj plod,
svoj sad,
svoj slad —
da nanje potrkate,
vsebinsko izsrkate —
ne zase, za rod le, za rod.
V ljubezni pijane

vse šepetate:
Dajte nam, trate,
da rod naš ostane!
Odpoved je v vas.
Poslušam vaš glas:
Ne za nas, ne za nas,
le za rod, le za rod...!

R o j

Na panjevi bradi
se ob čebeli čebela grmadi
v trop,
v živi snop,
vzletava na drevje,
oživlja vejevje.
Čebelji nemir
je krotak,
je mehak,
in vendar vrveč kot izvir.
Po znamenju tajnem
v plašču sijajnem
odeta
kraljica je sveta.
In plašč frfota,
se trga, se celi,
leti in se seli,
se spušča, se dviga.
Čebelic veriga
kot kapljic je mreža
in lahka njih teža

se v barvah spreminja,
spet trga se, zgrinja
in plava
in poje,
lahno poigrava
se s kodri svetlobe.
Pozablja na delo in trude in boje,
pozablja težave, skrbi in tegobe.
Kрила:
kapljice rose.
Telesa,
rožice bose
so v zrak poletele,
presrečne, vesele —
so blizu nebesa.
Pisan prt,
cvetni vrt
rase,
se tanjša,
igra se,
se manjša,

se širi in zgrne,
utrne,
združi se v kepi,
se k veji prilepi.
Matico v sredi

lovijo pogledi.
Nobena ne plaka.
Vsem tuj je dvom.
Vsaka le čaka
nov dom, dom, nov dom...

IV

Cebele, čebele — kraljične poletja!
Dušice cvetja
pijete, pijete,
vase jih skrivjete,
v sate utrinjate,
v zlato jih spreminjate.

Cebele, čebele — kraljične poletja!
Vsa razodetja
priroda vam daje.
Sonce odkriva
vam svoje sijaje,
dobrotno zaliva
cvetlične vam gaje.

Svobodne ste, proste,
in vendar ujete
v panje in cvete.
Skrivnostne, preproste
in v delo uklete.

Cebele, čebele — kraljične poletja!
Sestrice petja,
bogate ubožice:
lepe kot rožice
življenja ste žrtve,
a mrtve
živite v cvetovih
in v novih rodovih
v prihodnja stoletja.

Troti

Debeluhi lenuhi,
debeli trebuh,
komaj se plazijo,
po medu le gazijo,
rijejo,
pijejo,
bedra
iztezajo
v vedra
priplezajo,
se grejejo,
smejejo
v zlati medicini.
V veliki butici
revne so misli
kot izpraznjene svisli.
Nasmejani,
pijani
po medu posegajo,
legajo,
spijo.

Ko se zbudijo,
jih pot
do dobrot
pelje spet k medu
po sledu
prezlatem.
V smehu krilatam
obstanejo.

Družina je zbrana. Kaj hoče, kaj hoče?
Delavke planejo,
sekajo, režejo,
tro jim obroče,
strup vanje prhajo,
krila jim krhajo.
Nič ne zaležejo
kretnje obupne,
nič ne osupne
delavk njih stok.
Dotekel je rok:
Lenuhom že smrt se smeji.
Tope oči
v preplahu
in strahu
troti izbulijo,
se k satom prihulijo.
V pogin opotekajo
se in odrekajo
za vselej potici —
opojni medicini.

Končano je klanje.
Zadnji lenuh
večno spi spanje.
Za čebelo čebela
spet loti se dela
za čudežni kruh,
za zlato sredico,
za čisto medico.

V Ljubljani o božiču 1945.

Pol za šalo, pol zares

Boj s čebelami. Bilo je v tistih srečnih časih, ko smo večkrat na leto točili med. V kotu moje sobe je od prejšnjega dneva ostal sklad iztočenih, z medom pomazanih satov, ki sem jih nameraval zvečer vrniti v medišča. Neodložljiv popravek pa me je pognal za nekaj ur zdoma. Pred odhodom sem naročil svoji stari gospodinjji, naj ne odpira oken v sobi, da ne udarijo čebele vanjo in da ne nastane rop. Vedel sem namreč, da v moji odsotnosti kaj rada pospravlja po sobi.

V nadi, da bo vse v redu, sem odšel zdoma. Bil sem brez skrbi in po poti sem premišljeval, komu bi ponudil med v nakup. Ko sem se popoldne vrnil, pa sem že od daleč opazil, da sta okni sobe na stečaj odprti ter da švigajo čebele noter in ven. V veži sem srečal soseda-čebelarja, ki je bil prišel na obisk in mi je z nekakim pomilovanjem odzdravil na moj pozdrav. Ko sem hotel v sobo, da vidim, kaj se je zgodilo v moji odsotnosti, me je prijatelj prijel za ramo in rekel: »Bodi brez skrbi, saj je že vse v redu!« Tedaj se prikaže tudi moja stara gospodinja, vsa objokana, z rdečim in zateklim obrazom od pikov. Pri tem pogledu mi je prešla polovica nevolje, ki se je nabrala v meni zaradi njene neubogljivosti. Videl sem, da je kazen za svoj greh že prejela. Svetoval sem ji mrzle obkladke, in ker sem vedel, da po toči ne kaže zvoniti, sva s prijateljem sedla pred hišo, gospodinjji pa sem naročil, naj nama postreže. Prijatelju je hušknil od časa do časa preko obraza skrivnostni smehljaj, a mu tega nisem zameril, ker sem ga imel vedno za pravega prijatelja. Da se nisem motil, se je izkazalo, ko mi je pojasnil popoldanski dogodek.

»Prišel sem,« je začel praviti, »da te vprašam, kako je s prodajo medu. Ker ni bilo nikogar v veži in ne v kuhinji, sem kratko in malo potrkal na vrata tvoje sobe. Nobenega odziva! Ker pa sem slišal v sobi glasno govorjenje in ker sem domneval, da ni nekaj v redu, sem vstopil brez dovoljenja. In videl sem prizor za bogove. Tvoja gospodinja je pri enem oknu gonila čebele z metlo iz sobe, pri drugem pa je stala njena pomočnica in skoraj negibno zijala v roj, ki je pritiskal v sobo. Očitno je obupala nad tem, da bi se dale čebele s silo pregnati. Ker je bila mirna, je niso pikale, dočim so gospodinjjo besno napadale. Ta je divje mahala proti njim z metlo in vpila na pomočnico, naj ne stoji kot štor, naj vendar podi čebele. Kot čebelar sem vedel, da ni igrača prepoditi čebele, ako so zavohale med. Stopil sem k pomočnici in ji velel, naj mi pomaga odnesti medeno satje v kak zaprt prostor. Očistil sem sat za satom, nato pa sva jih znosila v klet. Sedaj nimajo čebele v sobi ničesar iskati in upam, da jo bodo kmalu zapustile. Tvojo gospodinjjo sem skušal potolažiti, a se ni dala pomiriti. Ves čas je stokala, kako jo boš oštel, ko se vrneš. Ti pa si se obnašal pametno in nisi stresal nanjo svoje jeze. No, saj je bila za svojo neposlušnost tako že dovolj kaznovana!«

»Sedaj razumem tvoj smehljaj,« sem dejal prijatelju, ko je končal. »Ta pač ni veljal moji nesreči, ampak doživetju kot takemu.«

Segel sem mu v desnico in se mu zahvalil za pomoč. Da, dober prijatelj je zlata vreden, posebno ako je še čebelar.

Roj pod dežnikom. Leta 1943. nisem imel čebel. Moral sem se ločiti od svojih ljubljenc žé l. 1941. Zato sem tem bolj poželjivo gledal na čebele, kjer koli sem našel nanje.

Lepega popoldneva v maju sem imel popravek na okraju. Počasi sem jo mahal proti mestu. Prišel sem mimo neke vile in videl tam viseti na drevesu lep roj. Pod drevesom je stal možki s košem v rokah. Očitno se je pripravljaj, da ga ogrebe. Medtem je začelo po malem deževati.

»Srečo imate,« sem rekel možu, »roj se je usedel na zelo pripravno mesto. In niti poškopiti ga ni bilo treba, saj vam je dežek prihranil to delo.«

»Vse to vem,« mi je odgovoril možakar, »toda roj ni moj, temveč mojega gospodarja. In gospodar bo takoj tukaj. Le malo počakajte, boste videli, kaj si je vtepel v glavo.«

Resnično je prišel iz hiše gosposko oblečen človek. V eni roki je imel velik dežnik, v drugi pa stol. Stol je postavil pod drevo, stopil nanj, odprl dežnik in ga razpel nad rojem. Sluga je ugovarjal, a on je dejal: »Čital sem, da dež lahko pokvari ogrebanje. Jaz nočem biti ob roj; zato bom držal dežnik nad njim, dokler ga ne spraviš v koš.«

Skušal sem tudi jaz ugovarjati: »Roj pač lahko prežene večji naliv, zlasti ako se še ni usedel. Ko pa je zbran v grozd, mu takle dežek dobro de. Knjige priporočajo ravno nasprotno: Če hočeš, da ti roj ne pobegne, ga poškrpi z vodo!«

»Vem, da ste izkušen čebelar,« me je zavrnil, »a tudi jaz se nekoliko razumem na čebelarstvo. Svoje nauke kar prihranite zase!«

Na gospodarjevo povelje je začel sluga otresati čebele, ki so najbrž že dalje časa visele v roju. Toda že pri prvem sunku so srdito završale. Razdražilo jih ni toliko ogrebanje kot tako, temveč bolj črni dežnik, ki ga je držal gospodar razpetega nad njimi. Začele so pikati slugo, a ta jim je pogumno kljuboval. Ne tako njetov gospodar. Že ob prvih pikih je začel mendrati po stolu, na katerem je stal, stopil pri tem nerodno na rob sedala in se z njim vred prevrnil na tla. V naglici je pozabil izpustiti dežnik. Ta se je čvrsto zasidral med vejevje drevesa in tamkaj obvisel. Palica dežnika se je prelomila, tako da mu je ostala v roki samo kljuka. Na njegove kletvice se pritekla iz hiše še žena in pričela robantiti nad čebelami, ki so bile seveda krive, da je bil polomljen tako dragocen in skoraj nov dežnik. Gospodar se je pobral s tal in začel besno gledati okoli sebe. Ker je mrmral nekaj o lenuhih, ki povsod prodajajo svoja zijala, sem jo jadrno odkuril.

Sreča v nesreči. Po vrnitvi iz pregnanstva sem našel ostanke svojega nekdanjega čebelarstva na dveh krajih: 12 družin je bilo v vrtu moje hiše v Spodnji Hudinji, 19 pa v Bukovem žlaku. Posebno zadnje so bile v obupnem stanju. Od leta 1945. dalje sem družine urejeval, jih končno spravil na primerno višino in pomnožil njih število. Stanoval sem v Bukovem žlaku, ker je bilo moje stanovanje v Spodnji Hudinji popolnoma izropano. Poleg tega ga je stanovanjska komisija dodelila neki stranki. Obdržal sem si v Spodnji Hudinji zasilni čebelnjak in majhno podstrešno sobico, da sem mogel v njej označevati matice in opravljati dela, ki se ne dajo opraviti v zasilnem čebelnjaku. Kmalu sem ugotovil, da je v obnovljenih družinah le malo matic, ki bi ustrezale mojim zahtevam. Sklenil sem, da jih bom večino izločil, pa sem s selekcijo matic toliko časa odlašal, da sem nanjo domala pozabil.

Konec leta 1947. sem bil ob zadnjo sobico v svoji hiši v Spodnji Hudinji. Ni mi kazalo drugega, kakor to, da spravim vse čebelje družine v Bukov žlak. Čebelnjak v Bukovem žlaku pa je mogel sprejeti samo še nekaj panjev. Ker novega čebelnjaka nisem mogel stresti iz rokava, sem se odločil za tole preureditev: V celotnih panjih sem obdržal samo močnejše družine. Sibkejše družine sem omejil na plodišča, plodišča neprehodno ločil od medišč in v izpraznjenih mediščih namestil druge šibke družine. Vedel sem iz lastne izkušnje, da ta rešitev ni bila ravno posrečena, toda zadrega je bila prevelika, da bi mogel kaj boljšega ukreniti. Pri taki namestitvi trpe zlasti družine v plodiščih, kajti v prekritih matičnih rešetkah se pozimi rade pojavljajo reže in razpoke, skozi katere vdira mrzel zrak iz spodnjega dela medišča naravnost do zimske čebelje gruče in napravi v njej mnogo škode. Zato se nisem zadovoljil samo s tem, da sem matične rešetke dobro prekril, ampak sem vrh deščic nabil še pločevino, to pa podložil s steklarskim kitom.

Zima 1947/48 je bila izredno mila in vse čebelje družine so mi krasno prezimile, tako da se jim čebelarji celjske družine ob priliki tečaja o vzreji matic, ki se je vršil v mojem čebelnjaku dne 9. maja 1948, kar niso mogli načuditi. Ker sem imel v nekaterih panjih že izlezene mlade matice, v drugih matičnike, v tretjih družine primerne za rednike itd., je vzreja tekla kakor na tekočem traku. Vse to je bilo mogoče le zato, ker sem imel zelo močne družine. Za vzrejo sem odbral ličinke najboljših matic, slabe matice v mediščih uničil, njih zalego pa razdelil panjem, ki sem jih nameraval obdržati za pleme. Tako so bili panji že prestavljeni.

Letina 1948 je bila tudi v celjski okolici skrajno slaba: le najmočnejše družine so nabrale nekaj medu. Vzreja na tekočem traku mi je dala lepo število krasnih mladih matic. Jeseni, ko ni bilo sladkorja niti v prosti prodaji, mi je prišel pomladanski med iz močnih družin zelo prav. Z njim sem rešil življenje vseh družin z odbranimi mladimi maticami. Tako se je to, kar sem občutil leta 1947. kot nesrečo, spreobrnilo v srečo. Jeseni sem zazimil same močne družine.

Nauk: Kdor ima slabe matice, a vsaj nekaj dobrih, naj prezimi vse družine v mediščih ali samostojno, spomladi naj slabe matice, preden se poležejo troti, uniči, njih zalego pa porazdeli med ohranjene družine. Tako bo imel zgodaj spomladi prestavljene panje, ki mu bodo ob cvetju sadnega drevja precej nabrali. Bolje je imeti 10 panjev z dobrimi maticami in močnimi družinami kakor 30 slabih, ki jih zaradi prezaposlenosti dostikrat niti ne moreš tako opravljati, kot bi bilo potrebno. To je star nauk, a žal premalo upoštevan.

Obveščevalne postaje

Poročilo za oktober

V oktobru je pravladovalo mirno, bolj hladno vreme. Zazimljene so bile čebele marsikje s premajhno zimsko zalogo hrane. V zadnji tretjini mesca so se še skoraj povsod prašile, nekateri obveščevalci pa poročajo, da so v poslednjih dneh donašale tudi obnožino. Mnogo obveščevalcev navaja množino sladkorja, ki bi bila potrebna za prehrano čebeljih družin.

Mesečni povpreček za	Toplina	Izlet	Sončni sij	Poraba
oktober	10,85 °C	16 dni	126 ur	105 dkg

Virmaše: Spomladi bo v panjih pomanjkanje obnožine, ker jo čebele letos niso nič dobile niti na kostanju, niti ne na ajdi. Ker nam je bila svoječasno obljubljena pomoč v obliki sladkorja, smo pustili za drugo leto večje število družin. Po obvestilu v dnevnem časopisju pa sladkorja ne bo. Čebelarji bi ga morali torej kupiti v prosti prodaji. Tisti, ki niso imeli sredstev za nabavo sladkorja, so začeli družine zopet združevati in reducirati. Jaz sem zmetal za čebele precej denarja. Koliko, si niti povedati ne upam, ker bi se mi posebno nečebelarji smejali, češ če nimaš od njih koristi, jih pa pusti. V vseh 30 letih, odkar čebelarim, še nisem bil brez medu, danes ga pa nimam v zalogi niti kaplje. Glavno pa je, da imajo družine zadostno zimsko zalogo. Pravi čebelar pije raje grenko kavo, samo da so čebele preskrbljene.

Mošenička Draga: Primerjava letošnjih in lanskih podatkov o donosu jasno kaže, da je za nas čebelarje suša manjše zlo kakor moča. Zepek je cvetel letos mesec prej, kot druga leta.

Novo mesto: Jesenski pregled družin je skoraj povsod pokazal, da imajo čebele zaloge komaj do Svečnice. Ako ne bo pomoči v sladkorju, bo letošnja zima temeljito zmanjšala število čebeljih družin in razredčila čebelarjeve vrste.

Turski vrh: Čeprav je bil ves mesec miren in je bilo precej gnilega grozdja, čebele niso obletavale trt.

Poročilo za november

Letošnji november je bil izredno meglen in vlažen. Cele tedne so bili nižinski predeli Slovenije zatrpani z gosto meglo. V nekoliko višjih legah je vladalo milo sončno vreme. Konec mesca (24. decembra) je sneg le za nekaj dni pobelil ravnine.

Poraba hrane je bila zelo majhna. Ker so se panji napili vlage, pa je najbrž večja, kot je razvidno iz poročil obveščevalcev.

Mesečni povpreček za	Toplina	Izlet	Sončni sij	Poraba
november	4,31 °C	6 dni	91 ur	80 dkg

Virmaše: Mraz, ki je nastopil v drugi polovici novembra, je presenetil mnogo čebelarjev, ki v upanju na obljubljeni sladkor še niso imeli družin urejenih za zimo. Jaz sem jih zazimil 14. novembra. Število družin sem skrčil, za ostale preskrbel sladkor in tako upam, da bodo lahko dočakale pomlad. Da bi imel mrličje zaradi

lakote, se mi vsa leta, odkar čebelarim, še ni primerilo. Uverjen sem, da tudi prihodno pomlad ne bom doživel te sramote.

Kalce: Tehnica je v popravilu. Čebele — med njimi tudi družino na tehtnici — sem krmil 21. novembra.

Tinjan: Žepak ni dal nikakega donosa. Kljub temu so matice kar naprej zalegale.

Moščenicka Draga: Čebele so donašale nekaj obnožine, medečine pa skoraj nič. Nabral sem nekaj semena bele detelje, ki sem ga pripravljen odstopiti, če se kdo zanima zanj.

Novo mesto: Ob pičlih izletnih dnevih so čebele še pridno donašale obnožino. V drugi tretjini mesca se je ozračje močno ohladilo in čebele so se strnile v zimsko gručo. S tem je nastopil čas za zazimljenje. Poprečna mesečna toplina zraka je bila za $0,73^{\circ}\text{C}$ nižja kot desetletni povpreček. Poraba zaloge je bila normalna.

St. Lovrenc na Dravskem polju: Družine smo zazimili letos brez sladkorja. Če bo zima dolga in ostra, bo prihodnje leto precej mrličev.

Pristava-Ljutomer: Čebele zelo mirno prezimujejo. Prvih deset dni so še donašale cvetni prah.

Razgovor z opazovalci ob koncu leta

V zadnji letošnji številki našega glasila bi želel opazovalce opozoriti na nekatere stvari.

Kot je razvidno iz tabele za mesec november ali iz prejšnjih mesečnih poročil, so stolpci nekaterih opazovalnih postaj večkrat prazni in pomanjkljivo izpolnjeni. Prazne rubrike pri podatkih za toploto so seveda opravičljive pri tistih, ki nimajo toplomerov. S toplomeri nismo mogli oskrbeti vseh novih postaj, ker jih ni bilo mogoče nabaviti. Ni pa opravičljivo, da nekateri opazovalci ob koncu čebelarstva sezono prenehajo pošiljati mesečna poročila. To velja v isti meri za postaje na državnih posestvih, kot za združne in privatne poročevalce. Poročila je treba pošiljati tudi za tisti čas, ko so čebele na pasišču — kolikor je to mogoče.

Tovariši obveščevalci naj se zavedajo, da vršijo odgovorno nalogo. Zato naj si nadalje točno zapisujejo v teku vseh mescev vse podatke, hitro, redno in točno poročajo ter v rubrike za opombe vnašajo podatke o začetku in koncu medenja najvažnejših rastlin (medečina in obnožina); vsakdo naj podatke sam sešteje in izračuna srednje mesečne vrednosti za toploto, izlet, donos odnosno porabo in za sončni sij. Takí večletni podatki so edina zanesljiva podlaga za pravilno čebelarjenje.

Izračunavanje srednje mesečne topline. Na željo raznih poročevalcev objavljamo v naslednjih vrsticah navodila za izračunavanje srednje mesečne topline.

Toplino merimo dnevno dvakrat. Zato seštejemo posebej najvišje topline za ves mesec in posebej najnižje topline. Tako dobljeni vsoti seštejemo, končno vsoto pa delimo z 2 (ker merimo dvakrat na dan) in delimo s številom dni v mescu.

1. primer: Za mesec maj 1948 znaša v Moščenicki Dragi vsota vseh najvišjih toplin 685, vsota vseh najnižjih toplin pa 558. Obe števili seštejemo: $685 + 558 = 1243$. Število 1243 delimo z dve, kar nam da 621,50. Ker ima maj 31 dni, delimo to število z 31. Tako smo dobili število 20,04, ki predstavlja srednjo toplino za Moščenicko Drago v mescu maju.

V zimskem času, ko pade toplomer tudi pod ničlo, odštejemo vsoto toplin pod ničlo od vsote toplin nad ničlo. V ostalem računamo po prejšnjem pravilu.

2. primer: V Dražgošah je bila v novembru 1948 vsota najvišjih toplin +161 in -8. Vsota vseh najnižjih toplin je pa bila +77 in -51. Topline nad ničlo seštejemo: $161 + 77 = 238$. Nato seštejemo topline pod ničlo $8 + 51 = -59$. Dobljeni števili odštejemo: $238 - 59 = +179$. Razliko delimo kot zgoraj z 2 in to s 30 (število dni v mescu novembru). Dobimo +2,98. To je srednja mesečna toplina za Dražgoše.

Obveščevalne postaje v novembru	Všina nad morcem	Pavil je na teži										Toplina zraka										Dni je bilo								
		pridobil v			izčutil v			v mesecu dajalih dkg				največ pridobil		najšija v			nanizja v			izletn	deženih	snežm	vetro- nih	s točo	son- nih					
		1.	2.	3.	1.	2.	3.	pridob.		dne		1.	2.	3.	1.	2.	3.													
		mesečni tretini dkg						dkg		dkg		mesečni tretini C°																		
Breg-Trzič	483				10	20									14	10	7	-2	-3		3	4	1	4	8	98				
Kranj-Strazišče	385				20	20	11								13	8	3	-2	-2	-5		7	7	1	7	9	9			
Virmaše-Škofja Loka	880				40	30	20								10	11	6	-4	-2	-10		5	5	0	11	81	11			
Dražgose	485														14	11	7	2	-9	-11		3	3	3	4	10	72			
Kalce-Logatec	360				5	125	21								16	13	13	3	4	0		6	3	2	2	6	158			
Tinjan-Istra	3				30	40	30								8	14	14	7	3	-1		10	8	2	1	15	176			
Mošć. Draga-Opatija	290														13	8	4	-1	-3	-4		4	10	2	7	16	10	61		
Bistra-Borovnica	290																													
Verd-Vrhnika	305																													
Brest-Barje	551				20	70	30								14	11	7	-3	-3	-6		7	6	8				131		
Zerovnica-Cerknica	500				30	35	45								13	10	4	1	-5	-8		5	5	4	15	72	15	92		
Ribnica	260				15	20	15																						15	
Ponoviče-Litija	300				20	5	20																						68	
Krka	460				40	50	30								20	17	10	2	-3	-9		10	6					14	90	
Livold-Kočevo	450																													
Stari Log	207																													
Pluska-Trebnje	305																													
Dob pri Mirni	80				30	20	20								5	12	4	-1	-4	-8		7	7	1	6	11	82			
Novo mesto	14																													
Dobova	400																													
Dajne njeve	160																													
Dragatuš	160																													
Črnomelj	156																													
Sv. Lovrenc na Poh.	442																													
Selnica ob Dravi	324				30	40	40								15	14	8	-6	-6	-12		8	4	1	127	10	101			
Slov. Bistrica	288				20	20	20								16	16	9	-6	-5	-14		5	7	5	8	10	2			
Donačka gora	321				20	30	30								14	3	8	-3	-6	-10		7	4	1	6	13	45			
Sv. Lovrenc na D. polju	235				35	25	20								16	11	6	-2	-4	-13		6	5	1	8	8	81			
Turški vrh	336				25	25	20								13	10	6	-4	-3	-9		2	3	1	15	10	68			
Mala Nedelja	279				25	10	5								14	8	6	1	-1	-3		3	4	1	3	12	83			
Čezanjevci	182				20	10	50								18	15	10	-3	-4	-5		5	10							
Pristava-Ljutomer	190				30	10	10																							
Rakitian	180				50	5	100																							
Prosenjakovci	247				20	20	20								16	15	4	-4	-6			3	3	2	12					

POSVETOVALNICA

ODGOVORI

Lastovica na zatožni klopi.

Četrty dopis: Lansko leto smo se čebelarji zaganjali v sončnico, letos pa smo vzeli na muho lastovico. Prvo puščico je sprožil v lastovico tov. Fuis s člankom v 9. številki »Slovenskega čebelarja«. Brez dvoma sta i sončnica i lastovica krivi slabljenja čebeljih družin v poletnem času.

V okolici mojega čebelnjaka je posejanih več sto hektarov s sončnico. Ako hodite po teh njivah, ko sončnice medijo, boste našli na tleh vse polno mrtvih čebel. Večkrat sem s povečevalnim steklom opazoval čebele, ko so lazile po zemlji pod sončnicami, pa sem videl, da so njih krila pokvarjena in zamazana s smolo. Čebela se zaradi tega ne more več dvigniti. Čim bolj poskuša, da bi odletela, tem več drobcev prsti se oprime njenih kril. Tako je za zmeraj izgubljena.

Res je, da sončnice dobro medijo, da naberejo na njih čebelje družine mnogo medečine, a zaradi njih tudi oslabijo, kakor oslabijo zaradi konoplje. Njiva, na kateri raste konoplja v večji množini, je za čebele pokopališče. In lastovice?

Jaz njihova gnezda podiram, samo ako pridem do njih. V svojem članku, ki je izšel v 9. številki »Srpskega pčelarskega lista« leta 1946. na strani 14., sem opozoril še pred Fuisom čebelarje na škodljivost lastovic. Tudi jaz sem na lastne oči opazoval, kako neumorno so lastovice lovile čebele in jih nosile v gnezda. Nanosile so jih toliko, da jih mladiči niti niso mogli vseh pojesti, da so čebele na pol žive padale iz gnezda na tla. Celo to sem videl, da so na pol žive čebele, ki jih mlade lastovice niso mogle pojesti, lazile po gnezdu in opikale gole neboglienčke, tako da sta dva padla iz gnezda in poginila, trije pa so poginili v gnezdu. Vsi so bili otekli, a eden je imel v grlo zapiečeno želo. Okrog čebelnjaka, v katerem je bilo preko 200 panjev, se je vsak dan podila velika jata lastovic. Zaganjale so se za čebelami prav ob panjih. S prostim očesom sem lahko videl, kako je ta ali ona zgrabila čebelo in se takoj nato pognala za drugo. Metle, veje, cunje in razno drugo šaro smo jaz in moji pomočniki metali v zrak, da bi jih prepodili, a je to pomagalo samo za nekaj minut. Kmalu so bile zopet nazaj. Večkrat sem videl, kako se je po več čebel skupaj zaletelo v kako lastovko, a je navadno niso dosegle, ker je pač bila hitrejša od njih.

Ne bom oporekal, da love lastovice tudi trote. Toda kaj je to proti veliki množini čebel, ki jih uničijo. Mene ne more nihče na svetu prepričati, da so čebelam neškodljive. Sem jih le prevečkrat zalotil pri njihovem gangstrskem delu.

Zdi se mi, da se nekateri čebelarji postavljajo za advokate lastovic brez zadostne izkustvene podlage. No, morda se tudi proces proti njim ne vrši o pravem času. Lastovic sedaj ni v naših krajih. To je potemtakem sodna razprava v odsotnosti obtoženca. Vsak obtoženec pa ima pravico, da se brani. Zato z obsodbo nekoliko počakajmo! Ko se bodo lastovice vrnile, pa naj bodo vse oči čebelarjev obrnjene vanje in njih početje. Le tako bomo mogli izreči pravično sodbo. Treba se bo po mojem mišljenju pri tem ozirati tudi na krajevne razmere. Morda so lastovice škodljive samo v velikih ravninah. Vse tako kaže, da najdejo v hribovitih predelih dovolj muh in drugega mrčesa, pa se zaradi tega čebel ne lotijo. Njih krivda seveda s tem ni dosti zmanjšana. — Janez iz Banata.

Peti dopis: Da bo članek tov. Fuisa, ki je izšel v 9. številki »Slovenskega čebelarja«, zbudil toliko zanimanja za to ljubko ptico, nisem pričakoval. Ker želi tovariš urednik debato o nekaterih trditvah, ki jih je iznesel Fuis v svojem članku, se oglašam tudi jaz.

Čebelarim že 30 let na robu Sorškega polja, kjer je čez poletje dosti teh koristnih ptic. Redka hiša je brez njih. Pri mojem sosedu gnezdi vsako leto v hlevu po več parov. Da porabijo ti pari, ko imajo polna gnezda mladičev, neverjetno množino muh za vedno odprte kljune, bo vsak rad priznal.

Že večkrat sem slišal, da love lastovice razen muh tudi čebele, da so torej čebelarstvu škodljive. Zato sem pogosto oprezal okrog njihovih gnezd, da bi dognal,

koliko je na tem resnice. Toda do sedaj še nisem našel pod gnezdi nobenih ostankov čebel. Če bi lastovice res hranile svoje mladiče s čebelami, bi nekaj ostankov, predvsem glave in oprsja moral najti, kajti ptice pojedjo od ulovljenih čebel samo mehke zadke. Prav tako sem zasledoval lastovice med obletavanjem čebelnjakov, a niti enkrat nisem videl, da bi se katera pognala za letečo čebelo.

Ker ne verjamem, da bi bil kraj, kjer čebelarji tov. Fuis, brez muh, se mi čudno zdi, da so se lastovice tamkaj spravile na čebele. Toda vse najbrž niso take grešnice. Možno je le, da se je kak posamezen par specializiral na čebelji lov in ta mu dela sedaj tako škodo. To bi bilo nekaj podobnega kakor z medvedji. Kljub temu, da so medvedje rastlinojedci, se najde med njimi kaka mrha, ki ji bolj ugaja ovčje meso. Tudi tiger, ki je okusil človeško meso, lahko postane krvolok, groza in trepet za vso okolico. Končno bi bilo mogoče še to, da je tov. Fuis zamenjal lastovico z njej podobno ptico selivko, ki ji pravimo pri nas muhovnik, drugod pa menda konopljar. Gnezdo napravi na podstrešju kake hiše ali gospodarskega poslopja. Pred leti sem imel tak par pod svojo streho. Dokler sta bila stara dva sama, je še šlo, ko pa je bilo v gnezdu pet različnih mladičev, sta bila od jutra do večera na lovu za čebelami. Lovila sta jih v zraku pred čebelnjakom ali pa jih pobirala kar s panjskih brad. Mladiče sta pitala samo z zadki, oprsja pa sta metala proč. Dan za dnem sem opazoval to njuno škodljivo početje. Ko se mi je zdelo zadosti, sem jima dal svineca, gnezdo pa sem razdril. Od takrat se ta ptica ni več pojavila v moji bližini. — Virmašan.

Šesti dopis: Čebelarim v kraju, kjer ni pozne pomladanske paše. Ko odcvete rdeča detelja (inkarnatka), to je v drugi polovici maja, je pri nas konec pomladanske paše. Potem tehtnica neprestano pada. Zelo pogosto se dogodi, da ne nabero čebele niti toliko, da bi se preživele do ajde. Zato prepeljem vsako leto svoje družine na pozno pomladansko pašo. Pasišče je oddaljeno od mojega bivališča preko 20 km. Ker je ob železniški progi, se vozim k čebelam z vlakom. To je ugodno. Ugodno pa ni, da moraš včasih, ko imaš pri čebelah le malo, morda le za pol ure dela, čakati na povratni vlak po več ur. V takem primeru človek ne ve, kako bi si krajšal čas.

Na železniški postaji, ki je v bližini mojega pasišča, je bilo leta 1936. pod strešnimi napušči posameznih stavb gotovo nad deset lastovičjih gnezd. Lastovice so švigale nad postajo kakor čebele pred panji.

Ko neko poletno popoldne nisem imel več opravila pri panjih, sem sedel v senco na brežino ob čebelnjaku, se zagledal v vrvenje čebel in prisluhnil njih brnenju. Ko tako sedim in opazujem, vidim, da lastovice zelo pogosto križajo izletno progo čebel. To neprestano križarjenje mi je postalo sumljivo. Pomaknem se bliže k čebelnjaku in gledam. Vsaka lastovka, ki je švignila mimo panjev, je nekaj odnesla v kljuno. Kaj naj bi to bilo, ali čebela ali trot, nisem mogel ugotoviti.

Zanimalo me je, koliko lastovk prileti po plen v eni uri. Casa sem imel do odhoda vlaka še dovolj. Gledam na uro in štejem. Po preteku ene ure sem dognal, da so odnesle plen 142krat. Vprašanje je, kaj so odnašale. Muh gotovo niso tam lovile, ampak nekaj, kar je letalo iz panjev, bodisi čebele bodisi trote. Lahko so odnesle tudi kako matico, ki je bila ravno tedaj na prahi.

Ta opazovanja sem pozneje še večkrat ponovil. Končala so se vselej približno z istim uspehom. Na podlagi tega lahko vsak sam izračuna, koliko plena so lastovice odnesle dnevno in koliko, recimo v treh mescih, ko so gnezdile in odgajale mladiče. Opazil pa sem, da je bilo križarjenje pred čebelnjakom najpogostnejše popoldne, ko so se prašile mlade čebele in ko so se spreletavali troti. Zato sem mnenja, da so lovile predvsem trote. Trot je pač večji grizljaj in nima žela, za katerega menda tudi lastovice niso neobčutljive. Ako love samo trote, ni to nikako zlo, saj je trotov skoraj v vsakem panju več kot preveč. Nekaj drugega pa je, če love tudi čebele. Vsekakor bo treba paziti, da jih ne bomo po nedolžnem obsojali. — Josip Vales, Novo mesto.

Sedmi dopis: O lastovicah trdijo nekateri čebelarji, da jim uničujejo čebele, jaz pa sem mnenja, da so popolnoma nedolžne. Čebelarim v kraju, kjer je mnogo lastovic, toda do sedaj še nisem opazil, da bi kdaj lovile čebele pred čebelnjakom. Pač pa bi pristal na to, da pobirajo in love trote kakor tudi druge muhe in da jih nosijo svojim mladičem v gnezda. To je seveda moja osebna sodba. Ali je ta sodba pravilna, se bo treba še prepričati. Najbolje bi bilo, kakor je že nekdo svetoval, da bi ustrelili kako sumljivo lastovico in ji preiskali želodček.

Res je, da čebelje družine po zaključku travniške paše precej oslabe, da pa bi bile tega slabljenja krive samo lastovice, se mi ne zdi verjetno, pa četudi bi si za priboljšek včasih privoščile nekaj čebel. Vzroke za to poletno propadanje čebeljih družin je treba iskati vsekakor drugod.

Neki moj tovariš ima čebelnjak postavljen tik gozda. Lastovic skoraj ni v bližini, pač pa mnogo sršenov. In ti mu napravijo vsako leto toliko škode, da njegove družine očitno shirajo baš v času, ko trdijo drugi, da jim shirajo zaradi škodljivega delovanja lastovic. S tovarišem sva nekega dne v zelo kratkem času pobila kar sedem sršenov, ki so bili pred panji na lovu.

Družine pa lahko oslabe tudi iz notranjih vzrokov, na primer zaradi težkega dela, zaradi prevelikih naporov, ki jih zahteva od njih dobra paša. Tudi kmet poleti, ko je mnogo dela na poljih, travnikih in vsepovsod, navadno nekoliko shujša in šele čez zimo se spet popravi. Ali ni morda s pridnimi čebelicami nekaj podobnega? — Franc Mrzel, Moravče.

K 12. vprašanju o prestavljanju kot sredstvu za preprečevanje rojev.

Da bi bilo prestavljanje zanesljivo sredstvo za preprečenje rojev, ne trdi noben čebelar. Ker je AZ-panj prirejen za pridobivanje medu, sate prestavljamo iz plodišča v medišče, da s tem čim bolj omejimo rojenje. Popolnoma preprečiti pa ga seveda ne moremo. Ko prestavimo pokrito zalego v medišče, damo matici dovolj prostora za zaleganje, hkrati pa čebele prisilimo, da nosijo med tja, kjer ga najrajši odlagajo, to je v zgornje predele panja. S tem ubijemo dve muhi na en mah. Nikakor pa ne smemo osmi ali deveti dan po prestavitvi pozabiti pregledati medišča in porezati morebitnih matičnikov. Prestavljene čebele se čutijo nekako osamljene in jih rade nastavijo. Ako to pozabimo, je roj tu. Obnese se prestavljanje v prav medenih letih, ko matici primanjkuje prostora za zalego, ker čebele vsako prazno celico sproti zalijejo z medom, in v slabih letih, ko ni nobene paše in se morajo družine boriti za svoj obstanek. Priporočal bi tovarišu, da prečita v Čebelarskem obzorniku za leto 1944 članek, ki ga je napisal tov. Bukovec ob 35-letnici prestavljanja. Članek je res zanimiv in poučen, ker za je napisal iz lastne izkušnje. Bukovec trdi v njem, da sta si teorija in praksa večkrat zelo nasprotni. Kar se enemu čebelarju kako leto dobro obnese, lahko pri drugem popolnoma izpodleti. — Virmašan.

K 13. vprašanju o več jajčecih v isti celici.

Tudi sam sem že opazil, da so mlade matice spočetka zalegale po več jajčec v isto celico. Kaj je bilo temu vzrok? Najbrž niso bili njih spolni organi takoj po opraitvi še popolnoma v redu. Tako ji je ušlo in zdrknilo namesto enega po več jajčec naenkrat v celico. Toda to mi ne povzroča nikakih skrbi, ker lahko že po legi jajčec doženem, ali izvira zalega od matice ali od čebel otrovk. Če zalega matica, stoji jajčeca vzravnanana lepo na dnu celice, če zalegajo čebele otrovke, pa so prilepljena, ker ne morejo s prekratnimi zadki seči do dna, na stene celice. Če je v celicah več jajčec, čebele razen enega vse odstranijo. Če je jajčece oplojeno, pa se ne more iz njega poleči nič drugega kot normalna čebela. — Virmašan.

K 14. vprašanju o smrtoglavcu.

Smrtoglavec (*Acherontia atropos*) je eden izmed naših največjih nočnih metuljev. Dolg je do 6 cm, po širini pa meri z razprostrtimi krili do 12 cm. Glava, oprsje in sprednji krili so temnorjave barve. Preko zadnjih žveplenorumenih kril se vlečeta dve ozki, ostro začrtani črni prog. Zadek je počez črnorumeni progast. Na hrbtni strani prevladujejo temne, na trebušni in obeh pobočnih straneh pa svetle barve. Na oprsju ima metulj sivo, mrtvaški glavi podobno liso, po kateri je dobil svoje ime. Manjše, sive in rumene lise ima tudi na sprednjih krilih.

Ta ponočnjak čebelam ni nevaren, lahko pa jim postane nadležen, če se pojavi v večji množini. V poletnem času, zlasti v avgustu in septembru leta v mraku okrog panjev, kamor ga privablja duh po medu. Navadno leta sam, redkeje v družbi z enim ali dvema tovarišema. Ker je velik sladkosnedež, skuša tu in tam skozi zastraženo žrelo vdreti v panj. Včasih se mu to pri kakem panju, ki ima previsoko žrelo, tudi posreči. Tedaj se naglo napije medu, nakar zopet smukne iz panja. Mnogokrat pa svojo sladkosnednost plača s smrtjo. Ko se prerije v panj, nastane med čebelami velik preplah. V panju zašumi kakor pred rojenjem. Čebele ga napadajo, pikajo in grizejo. Prestrašeni predrznež se jih otepa s krili in cvili na vse pretege. To njegovo cviljenje in šumenje čebel je slišati več metrov daleč od

čebelnjaka. Včasih se tako napije medu, da z napolnjenim zadkom ne more več skozi žrelo. Čebele ga tedaj umore in pri jesenskem pregledovanju najde čebelar na dnu panja njegov skelet. V satju ne pušča nobene zalege. Najlaže se ga ubranimo s tem, da znižamo žrela pri vseh panjih do 8 mm višine.

Cez dan se tišči smrtoglavec v kaki razpoki ali ob deblu drevesa. Ker se njegova barva ujema z okolico, ga je težko opaziti. Njegova rumenkastozelena gosenica živi na krompirju.

V poletju 1945 je bilo teh metuljev pri nas izredno mnogo. Vsak večer jih je kakih pet letalo okrog mojega čebelnjaka. Spočetka sem mislil, da letajo netopirji. Nekega večera je celo eden obupno cvileč prifrčal v sobo. Ves poln razjarjenih čebel se je nekaj časa zaganjal v luč, a je kmalu obležal na tleh. Gotovo je bil v kakem panju, a ni imel časa, da bi se napil medu; preveč se mu je mudilo iz panja spričo odpora, ki ga je bil naletel pri čebelah, pa je v svoji razburjenosti zašel skozi odprto okno v razsvetljeno sobo, kjer je žalostno končal. Ker je tisto leto hoja dobro medila in sem imel mnogo opravkov z medom, se za smrtoglavce nisem dosti brigal. Jeseni pa sem skoraj v vsakem panju našel enega ali celo več njihovih oglodanih skeletov. — Josip Kostanjevič, Vipava.

OSMRTNICE

DR. BRUNO GEINITZ

5. oktobra t. l. je umrl profesor dr. Bruno Geinitz, vodja instituta za čebelarstvo v Freiburgu n. Br. Z njim je iztrgala kruta smrt iz čebelarstvih vrst strokovnjaka, ki se je proslavil zlasti s svojimi raziskavami o nastanku in poreklu gozdnega medu. Naši čebelarji ga poznajo po njegovem zanimivem in prepričevalno pisanem članku, ki je v prevodu prof. Raiča izšel v lanskem letniku Slovenskega čebelarja. Ob smrti je bil star komaj 59 let. Če bi neizprosna usoda tako zgodaj ne pretrgala niti njegovega življenja, bi lahko obogatil znanost in prakso še z marsikaterim pomembnim odkritjem. Čebelarstveni zavod, v katerem je od leta 1920. tako uspešno delaval, je med vojno razrušila bomba.

LUŽAR FRANC

Lužar Franc, posestnik in vinogradnik v Mirni peči, je čebelaril že od svojih mladih let. Imel je vedno večje število kranjičev. Zadnji čas se je celo zanimal za AŽ-panje. — Med svetovno vojno je vsa njegova družina sodelovala pri OF. Sin Polde je bil navdušen partizan. Ko se je nekega dne mudil doma, so okupatorjevi pomagači pri večerji napadli družino, Poldeta ubili, očeta Franca pa tako obstrelili, da so mu morali pozneje v bolnišnici odrezati desno nogo. Starega Lužarja zaradi tega ni minila dobra volja. Na ročnem vozičku so ga morali često zapeljati v zidanico, da je tam s svojimi prijatelji pokramljal ob kozarčku dolenskega cvička. Saj je gorco prav tako ljubil kakor svoje čebelice. Umrl je 20. II. 1947 star 64 let.

MALI KRUHEK

O zdravilnosti medu. Pod tem naslovom je izšlo v vodilnem ruskem čebelarškem listu »Pčelovodstvo« že nekaj člankov izpod peresa znanega strokovnjaka na čebelarškem inštitutu v Butovem V. A. Temova. Na njegovo pobudo so začeli čebelji med preiskovati v bioloških in medicinskih zavodih, obenem pa so ga začeli tudi praktično preizkušati na bolnikih že l. 1941. Pri tem delu je sodelovalo preko 40 javnih in vojaških zdravstvenih ustanov. Celotni rezultati še niso objavljeni; avtor je podal samo splošno poročilo.

Izkušnje, ki so si jih pridobili sovjetski strokovnjaki, so potrdile stara mnenja, da med ni samo izborna sredstvo proti prehladu, proti kašlju in proti vnetjem v bronhijah, ampak da se je tudi dobro obnesel kot zunanje zdravilo, posebno pri različnih gnojnih ranah. Dognali so, da je med zelo bakteriociden, to se pravi, da preprečuje množenje bakterij. Niso pa vse vrste medu enako dobre. Najučinkovitejši je mešani cvetlični med, ki je že v koncentraciji 0.1% pokazal bakteriocidna svojstva, slabša sta ajdovi in gozdni med, ki sta učinkovala še pri 10% razredčitvi, mana pa je vplivala samo nerazredčena, a še kot taka bakterij ni pomorila, temveč njih množenje zgolj zavrla. Bakteriociden pa je čebelji med za razne vrste gnilobnih bakterij, predvsem za stafilokoke, streptokoke, za *Proteus vulgaris* in še za nekatere druge. V praksi se je izkazalo, da med ne draži ran in da vpliva pozitivno na tvorbo novega tkiva. Blaži tudi bolečine. Obliž iz medu je v nekaterih primerih nekoliko pekel, toda že po nekaj minutah je ta občutek izginil in rana je bolela mnogo manj kakor prej. Odlične rezultate so z medom dosegli pri zastaranih gnojnih ranah. Pogosto so ugotovili pospešeno celjenje ali vsaj temeljito izboljšanje. Pri kompliciranejših ranah so morali seveda uporabljati kombinirano zdravljenje. Dobre rezultate so dosegli tudi na kožnih klinikah pri zdravljenju raznih turov in čirov (furunkule, karbunkule in podobno). Zanimiva je izkušnja, da se takšne tvorbe največkrat sploh niso razvile, če so že pri prvih znakih na koži porabili medene obliže. Samo pri ekcemih, ki ne smejo priti v dotiko z vodo, je med ostal brez vpliva ali je celo poslabšal stanje. V vsakem medu

je vendar okrog 20% vode. Na otroški kliniki so dosegli z medom dobre rezultate tudi pri hujših infekcijskih boleznih, posebno pri šarlahu in pri zastrupljenju krvi. Pri raznih vnetjih očesnega tkiva so dosegli naglo izboljšanje z vkapavanjem 50% mešanice vode in medu.

Ali prenašajo čebele jajčeca? V našem listu smo že večkrat čitali, da utegnejo čebele prenašati jajčeca. Nekateri čebelarji so temu pritrjevali, drugi pa so bili nasprotnega mnenja. Pa poslušajmo, kaj pravi o tem priznani čebelarški strokovnjak Guido Sklenar, ki je spisal obširno čebelarško knjigo iz svoje dolgoletne prakse in knjigo »Rod 47«. V 11. številki avstrijskega čebelarškega lista »Der Bienenvater« piše, da profesor W. Ulrich iz Berlina zanika na znanstveni osnovi prenašanje jajčec po čebelah. Sklenar pa trdi, da so vsi taki dokazi zmotni, da temelje na napačnem opazovanju in sklepanju. V svoji dolgoletni čebelarški praksi je doživel marsikaj zanimivega. Nekoč je med 156 čebeljimi družinami prezrel eno, ki ji je bil dodal v matičnici mlado sprašeno matico. Ko je ob drugi priliki zopet pregledal družino, je opazil, da so čebele pod matičnico naredile lep sat. V njem je našel čebeljo zalego. Prav tako je našel pravilno zaležene še tri sosedne sate. Sprva je mislil, da je morda kakšna matica pomotoma zašla v panj. Pregledal je natančno vse sate, a matice ni našel! Poklical je za pričo soseda — izurjenega čebelarja. Tudi ta ni našel matice. Ko pa je vzel v roko matičnico, je opazil, da je z jajčeci kar posuta. Ko jo je potresel, mu je padlo polno jajčec na dlan. Iz tega je Sklenar sklepal, da so čebele jajčeca, ki jih je matica spuščala na dno kletke, pobirale in jih nosile v celice. Matico je potem oprostil in pustil v čebelji družini. V njej je gospodarila še štiri leta. Le to Sklenarju ni jasno: Ko matica leže jajčeca, jih prileplja na dno celice tako, da stoji v njej navpično. Čebele jih ne morejo prenesti, ne da bi jih poškodovale. S tem je ovrženo zmotno mišljenje nekaterih čebelarjev, da kradejo osirotele čebele jajčeca v panjih, ki imajo matico, in jih prenašajo, da bi si izpredile novo matico. Sklenar še nadalje sprašuje, ali mora res stati jajčece prvi dan v celici na-

vprično. Njegov primer temu nasprotuje, a ob enem oporeka tudi naziranju, da prenašanje jajčec ni mogoče. Če pa ostanejo jajčeca nepoškodovana pri prenašanju tudi drugi in tretji dan, stojimo pred vprašanjem, ki bi ga bilo treba razvozlati. Čebelarji, poročajte, ali ste tudi vi že kaj podobnega doživeli!

Čebele v polarnih krajih. Timirjazevlja akademija za kmetijstvo je prepeljala 23 čebeljih družin na sovjetsko gospodarstvo »Industrija«, ki leži blizu postaje Apatity ob murmanski železnici na polotoku Kola. Znanstveni delavci kmetijske akademije so hoteli preizkusiti medenje rastlin v polarnih krajih in določiti one, ki najboljše medijo. Hkrati so hoteli ugotoviti, če se mlade matice tamkaj sprase in če čebele nadomeste opravevanje rastlin, ki so ga dotlej opravljali z rokami.

Čebelje družine so prispele v Apatity 2. avgusta. Zrela so odprli 3. avgusta zjutraj. Čebele so začele takoj živahno izletavati. Ker sije sonce v tem času v polarnih krajih domala ves dan, so izletavale čebele do 23. ure. Nabrale so ob ugodnem vremenu dnevno 4 do 8 kg medu. Močne družine so napolnile plodišča in medišča v 5 dneh. Sibkejše družine, ki so bile samo v plodiščih, pa so sate v njih tako zanosile z medom, da matica ni mogla več zalegati in da ni bilo v njih skoraj nobene zalege. Mlade matice so se z eno samo izjemo vse sprašile.

14. avgusta se je ozračje ohladilo in padla je prva slana. Panje so začeli pripravljati za odvoz. 24. avgusta so čebele srečno dospеле v Moskvo. Družine so bile oslABLJENE deloma zaradi izletavanja ob hladnejšem vremenu, deloma zaradi odmiranja med prevozom. Do jeseni pa so se tako okrepile, da so jih lahko zazimili.

Opazovanja so dokazala, da je tudi v polarnih krajih bogata čebelja paša. Najzdatnejša utegne biti med 15. junijem in 15. avgustom, ko je ozračje najtoplejše. Čebele so obletavale predvsem razno jagodičje in resje. Dnevno so letele od 5. do 22. ure. Družine so se normalno razvijale in kazale izredno delavnost.

Ker v polarni pokrajini ni divjih čebel, bi se plemenilne postaje tamkaj zelo dobro obnesle. Z njih bi dobili prav gotovo same čistokrvne matice.

Narejeni roj iz kranjiča. Imel sem kranjiča, ki je bil natrpan s čebelami, rojiti pa vendar ni hotel. Pripravil sem že AZ-panj, v katerega sem ga namera-

val vsaditi, a roja ni hotelo biti, čeravno je visel zvečer velik grozd čebel na bradi panja. Odločil sem se, da ne bom več čakal roja, ampak da ga bom kar sam naredil.

Na mizo sem položil lovilnik za roje, ga odprl na širšem koncu in ga primaknil h kranjiču, ki sem mu bil prej odstranil sprednjo končnico. Odprtino, ki je nastala zaradi različnih velikosti med lovilnikom in kranjičem, sem zakril s prtom, tako da ni mogla tam uiti niti ena čebela. V roke sem vzel dve paličici, dolgi približno 40 cm, ter udaril s njima nekajkrat močno z obeh strani po kranjiču, da so se čebele razburile in dobro nasrkale medu. Po preteku 8—10 minut sem prišel s paličicami krepko nabijati po obeh straneh kranjiča v smeri proti lovilniku. Ko sem prišel do konca, sem prišel zopet pri zadnjem delu kranjiča. To bobnanje sem ponavljal kakih 10 minut. Ker sem bil radoveden, kaj se v lovilniku dogaja, sem pogledal skozi mrežo in videl, kako so se čebele vsule vanj. Bobnal sem še nekoliko časa, potem pa pogledal še v kranjiča od zadaj. Bil je skoraj prazen. Čebele niso prenesle takega neprestanega ropota. Pobegnile so iz panja v lovilnik in potegnile za sabo tudi matico.

Roj je bil narejen. Tehtal je skoraj 3 kg. Lovilnik z rojem sem postavil v hladno klet. Ko so se čebele umirile, sem jih stresel v pripravljeni AZ-panj, ki sem ga bil postavil na mesto kranjiča, dočim sem kranjiču določil nov prostor. Ker je bil brez pašnih čebel, sem mu dodajal vodo v namočeni gobi, dokler niso začele mladičice izletavati.

Jos. Vales

Kako lahko uporabimo zadelovino (propolis). Znano je, da prevlečejo čebele vso notranjost panja s tenko plastjo zadelovine. S tem dosežejo, da stvari v panju ne gnijejo, n. pr. živalce, ki so vdrle v panj (smrtoglavci, miške itd.), in da predmeti iz kovine (paličice, nosilci, rešetke itd.) ne rjave ali oksidirajo v dotiku z medom.

Imel sem matičnice iz pocinkane ploščevine. Da bi v njih priprte matice ne stradale, sem jih namazal z medom. Zaradi tega je ploščevina oksidirala, kar je bilo škodljivo za čebele. Premišljeval sem, kako bi se temu izognil, pa sem sklenil, namazati jo z zadelovino. Zakaj bi ne posnemal čebele? Toda nabrana zadelovina se ni dala topiti kakor vosek in ne razkuhati v vodi, da bi dobil tenko tekočo kašo. Nalil sem na zadelovino močno žganje, tako imenovani cvet (s

70 % alkohola), steklenico postavil za več dni na sonce ter jo vsako jutro in vsak večer pretresel. Zadelovina se je polagoma topila in tekočina je dobila barvo črnega piva. V to tekočino sem namočil čopič in z njim večkrat namazal matičnice. Sedaj je bila kovina lepo prevlečena s tenko plastjo zadelovine, kakor da bi to napravile čebele. Prevleka je bila tako stanovitna, da se ni dala odstraniti drugače kot z mehanično silo.

Ker primanjkuje bele pločevine, so sedanje posode za med izdelane iz pocinkane pločevine. V pocinkani posodi pa se med ne drži dobro. Zato bi bilo umestno, da bi jo čebelarji vsaj znotraj prav tako namazali z zadelovino, kot sem jaz matičnice. To je tem bolj priporočljivo, ker danes niti emajlnih barv ni dobiti. Tudi pitalnike, sita, mreže itd. bi lahko konservirali z zadelovino. Mrež z emajlno barvo itak ne smemo prevleči, ker zadela vse luknjice.

Tovarišem čebelarjem toplo priporočam ta postopek, obenem pa jih prosim, da o uspehu poročajo v Slov. Čebelarju. Poskus ne stane veliko. Torej na delo! Ohranimo v posodah med nepokvarjen in obvarujmo čebele pred zastrupljenjem z oksidiranim medom!

Peternel Henrik

Vpliv toplote na življenjsko energijo čebel. Na pobudo pri nas dobro znanega predsednika češke čebelarске organizacije je lani odbor za racionalizacijo čebelarstva izvršil zanimiv poizkus.

V čebelnjaku so zbrali šest približno enako močnih družin. Vse so imele enako stare matice in so bile seveda nasejane tudi v panjih istega tipa.

15. aprila 1947 je eksperimentator izmeril po načinu Poltea množino zalege in razdelil panje na dve skupini. Prva je imela 16.000 zalezanih celic, druga pa 16.200.

S prvo skupino so ravnali popolnoma normalno. Pri drugi skupini pa so s pregrajo zožili plodišče ter ob strani gnezda pustili samo en sat z obnožico. Gre gradne deske so bile iz 13 mm debele posebne papirnate mase, ki je trikrat slabši prevodnik toplote kakor mehek les. Na straneh in na stropu so se tesno prilegale panjevim stenam, samo na spodnji strani so imele centimeter visoko režo, da so čebele lahko prihajale k medenim zalogam. Pripravili so tudi medeno testo, ki naj bi bilo čebelam na uporabo, ako bi pritisnil mráz in ne bi mogle do medenih zalog. Nato so poizkusne panje skrbno odeli s slamnicami.

Prvič je bilo vseh šest družin pregledanih 25. aprila. Prva skupina družin je imela 24.100 celic zalege, družine z zoženimi gnezdi pa 30.800. Prirastek je bil torej pri prvi skupini 48 %, pri drugi pa 90 %. Razen tega se je pri panjih z zoženimi gnezdi pojavil gradilni nagon. Zato so v vsakem namestili ob strani gnezda po eno satnico in tako razširili plodišče. Čez teden dni so dali čebelam v izdelavo še drugo satnico, nato še tretjo in tako naprej do začetka glavne paše. Pri družinah prve skupine se je gradilni nagon javil nekoliko kasneje, toda v enem tednu ni nobena izdelala dodane satnice.

Tretjič so merili množino zalege dne 18. maja. Družine iz prve skupine so imele skupno 59.800 zalezanih celic, družine iz druge pa 74.700. Druga skupina je preseгла prvo za 25 %. Medtem ko so družine v prvi skupini izdelale 12 satnic, so jih v zoženih gnezdi izdelale 20.

Teden kasneje se je začela glavna paša, ki pa je bila zaradi lanske suše zelo kratkotrajna. Družine v drugi skupini so v pičlih dneh, ko so utegnile izkoristiti pašo, nabrale za 90 % več medu kakor ostale.

Nova metoda za dodajanje matice trotovske družini. V decembrski številki lanskega letnika priporoča angleški časopis »Bee World« zelo preprost način reševanja trotovc. Preden dodamo trotovske družini novo matico, zamenjamo panj v skladovnici s sosodnjim zdravim. Stare čebele iz trotovc so hvaležne, da jih sprejme zdrava družina in se vedejo pohlevno proti matici. Obratno pa stare čebele iz zdrave družine v novem bivališču takoj sprejmejo novo matico, jo branijo in pobijejo zalegajoče trotovske.

Metoda je originalna in temelji na domnevi, da so trotovske stare izletne čebele, ki so ljubosunne na dodano matico in jo skušajo ubiti. Teoretično je popolnoma normalen pojav, da delavke zalegajo in obenem letajo na pašo. Čebele se tako vračajo k navadam svojih davnih prednic. Na tak način živi tudi čmrljeva matica. Način življenja čebelje matice je razvojno mlajši in ni nujno, da bi bil obilnat tudi za trotovske.

Dve vrsti voska. Podrobne preizkušnje voska so pokazale, da se trotovske satje ne razlikuje od navadnega samo po obliki, ampak tudi po kemični sestavi. Opazili so, da ima nekoliko nižje tališče kakor običajni vosek. To dejstvo še globlje osvetljuje novejšo teorijo, da je gradnja trotovske posledica neke zakonitosti, ki je v zvezi z rojilnim nagonom.

NAŠA ORGANIZACIJA

DOPISI

Naši sestanki. Družina je uvedla za člane sestanke, ki se vrše vsak mesec ali vsaka dva mesca od pomladi do jeseni, ko se delo pri čebelah konča. Navadno se vsak sestanek vrši pri drugem čebelarju. To pa zato, da nas pride več čebelarjev skupaj, da si ogledamo drugo za drugim vsa čebelarstva naše družine in da ima vsakokrat drug čebelar malo več poti k sestanku.

Ze na obnem zboru določimo čas in kraj sestankov. Na vsak sestanek pa kljub temu povabimo vse čebelarje še pisмено. S tem preprečimo izgovore, da za sestanke niso vedeli ali da so nanje pozabili.

Sestanki so ob nedeljah popoldne. Začetek je ob 14. uri, tako da tudi oddaljeni čebelarji lahko pravočasno pridejo. Na dnevnem redu je skoraj vedno kratko, za tisti mesec primerno predavanje o čebelarstvu, ki ga ima navadno tajnik družine. Potem pridejo na vrsto okrožnice in navodila podružnice, odnosno čebelarske zadruge. Končno si še ogledamo čebelnjak in čebelarstvo čebelarja, pri katerem se sestanek vrši, nakar slede prosti razgovori.

Ze ta razpored kaže, da je snovi za eno popoldne dovolj. Koliko zanimivih in poučnih stvari vidimo in izvemo na teh sestankih! Kljub temu, da imamo vsi čebelarji enotne panje in tako rekoč enotno čebelarstvo, dela vsak kolikor toliko po svoje. Enemu se obnese ta, drugemu druga stvar. Kar vidimo in vzemo na sestankih, doma sami preizkusimo in se tako čedalje bolj izpopolnjujemo.

Pregovor pravi, da vsi ljudje vse vedo. Nič ni čudnega potemtakem, da morejo biti ti sestanki tudi za starejše in izkušene čebelarje zanimivi. Jaz se jih redno udeležujem, a ne morebiti zato, da bi koga kaj naučil, pač pa zato, da bi se česa naučil. Šaj sem pouka potreben kot berač zimske suknje. Koliko poučnih dogodkov in zlatih čebelarskih resnic, ki bi ostale drugače za vedno pozabljene pride tu na dan.

Zal, da je tudi tu često opaziti, kako malo je zavednosti in zanimanja med čebelarji. Kljub temu, da so vsi pravočasno obveščeni o sestankih, se jih udeleži v najboljšem primeru polovica članov, a včasih še manj. Res je, da dela nikdar ne manjka, toda vsaj eno nedeljsko popoldne na mesec bi lahko vsakdo žrtvoval strokovni izobrazbi. Za vzgled bi nam morali biti tisti čebelarji, ki ne zamude nobenega sestanka, pa naj bo kadar koli in kjer koli. A to so največkrat čebelarji, ki imajo že dolgoletne izkušnje za sabo in vso čebelarsko učenost v mezincu. Vendar se ne ustrašijo niti večurne hoje, samo da se lahko kaj pogovore s svojimi tovariši o ljubljenih čebelicah. Če bi bili tudi ostali čebelarji tako zavedni, bi prav lahko dosegli v novem letu, v katerega stopamo, stodstotno udeležbo na naših sestankih. Verjemite mi, da ne bo tega noben bolj vesel kot odbor družine. Če bo tako, se bo tudi potrudil, da bodo sestanki še bolj zanimivi. Povabil bo nanje predavatelje od drugod, ker bo vedel, da ne bodo prišli predavat praznim stenam ali panjem v čebelnjakih.

Virmašan.

Iz Medjimurja. Leta 1947. je jesenska čebelja paša popolnoma odpovedala. Zato so bile v naslednjem letu, to je v letu 1948. družine zelo šibke. Tudi ob akacijevi paši so bile še vedno slabe. Poleg tega pa je akacija pričela cvesti celih 14 dni prej kot običajno. Medila je kake tri dni. Medenje je zaustavil veter, tako imenovani zdoljanec, ki se je kasneje sprevrgel v jug. S tem je bilo paše konec. Ker pa smo tukaj dokaj skromni, smo bili zadovoljni tudi s tistimi desetimi kilogrami medu, ki smo jih bili povprečno iztočili iz posameznih panjev.

Ob tej priliki naj omenim, da smo to leto imeli pri nas na akacijevi paši tudi čebele tovariša Bratušek, dobro znanega čebelarja iz Obrežja pri Središču. Res je, da je pripeljal samkaj silno zdecimirane čebelje družine in da je zaradi tega le malo točil. Uspeh pa je vendarle imel, ker so se mu družine lepo popravile in dobro razvile.

Ker je bilo leto 1948. precej deževno, smo bili deležni tudi nekaj cvetličnega medu. Povprečno smo ga pridelali 4—5 kg na panj. In v ajdovi paši?

Jaz in moj tovariš St. sva odpeljala najine čebele na ajdo v Hrvatsko Zagorje, in sicer kakih 8 km od Varaždina proti Lepoglavi. Uspeh? Zopet 10 kg medu na panj. Seveda bi bilo lahko več, a je bilo drugod še manj. Čudili smo se, da ga je sploh bilo toliko, kajti 1. septembra že skoraj nisi opazil čebele na ajdi, čeprav je bila v bujnem cvetju. Ker pa je bilo na pasišču nagrmdenih na enem mestu preveč panjev, so imeli potem, ko je ajda prenehala mediti, nekateri tovariši neprilike z ropanjem. Čebelarim nepretrgoma že 12 let, toda takega ropanja še nisem doživel. Neki tovariš je imel 12 AZ-panjev, a na vseh panjih je bilo kar črno čebel. Odganjali smo jih z dimom, jih brizgali in polivali z vodo, da je kakor v največjem neurju teklo od panjev, pa ni vse skupaj nič pomagalo. Uvidel sem, da moram s svojimi čebelami takoj odriniti iz tega kraja, če jih hočem rešiti. To sem tudi storil naslednjo noč.

Moj prijatelj N. K. je imel svoje čebele na ajdovi paši nekje tam pri Ljutomeru. Pasla sta jih skupaj z znanim čebelarjem A. Babnikom iz Ljubljane. Pa sta oba zelo slabo odrezala. Ko je tovariš zvedel, da smo v Zagorju vendarle imeli nekaj uspeha, se je izrazil: »Čakaj, saj se bo še tudi moja mačka obrejila!« A to mu vreče vendarle ni napolnilo.

Gotovo je, da bomo morali Medjimurci, ako bomo hoteli uspešno čebelariti, le nekoliko pogledati preko svojega plota. Nekateri se že dramimo. Prav bi bilo, da bi nam tudi drugi sledili.

Pirjavec.

Iz Središča ob Dravi. Dasi ne čebelarim dolgo, sem se vendar toliko opogumil, da sem v preteklem letu skupno z znanim čebelarjem tov. Bratušo prvokrat peljal čebele na akacijo v sosednja Medjimurje. Prevoz se nama ni izplačal, ker je akacija zaradi slabega vremena pičlo medila. Medenje so ovirali mrzli vetrovi in deževje. Tudi cvetja je bilo manj kot druga leta.

Pasišče, kraj najinih upov, je bilo v vasi Žižkovcu blizu Čakovca. Prostor za najine čebele smo sporazumno določili z domačimi čebelarji. Na pasišču so naju večkrat obiskali domači čebelarji in tudi funkcionarji zadruge iz Čakovca. Vse je potekalo v najlepši čebelarski harmoniji, za kar se domačinom, njihovi organizaciji in oblasti v Čakovcu najlepše zahvaljujem.

Ker sva, kakor sem že omenil, v akacijevi paši slabo odrezala, sva kasneje peljala čebele še na kostanj v okolico Sv. Urbana. Krajevni LO nama je takoj odobril dovoz, tem raje, ker v njegovem področju ni domačih čebelarjev. To pa ni šlo v račun čebelarju iz področja sosednjega KLO, članu naše zadruge tovarišu Trčiču. Ta je pripeljal tjakaj tri cele AZ-panje in se je potem na vse kriplje trudil, da bi naju izpodrinil. Ker je tajnik KLO pri Sv. Urbanu njegov osebni prijatelj, je z njegovo pomočjo dosegel, da sva dobila s tov. Bratušo nalog od KLO pri Sv. Urbanu, da morava v 48 urah odstraniti svoje čebele kljub prvotni odobritvi istega KLO, OLO in Čebelarske zadruge v Čakovcu. Medtem je moj soprevaževalec zbolel in je moral oditi v bolnišnico. Lahko si mislite, kako je ta odredba porazno vplivala name kot na prevaževalca začetnika. Da se je Trčiču hudobni naklep posrečil, si je izmislil največjo podlost, ki je mogoča. Razglasil je, da je v dotičnem kraju huda gniloba. Kakor pa ima vsaka palica dva konca, tako ju je imela tudi ta. Z drugim koncem je udarila kasneje njega samega naravnost v obraz, ko je hotel peljati svoje čebele na ajdovo pašo.

Čebelarji smo navajeni na medsebojno pomoč in iskreno prijateljstvo. So pa seveda med nami tudi nevoščljivci in samogoltneži, ki jim je ljubše, da medčina propade, kakor da bi se z njo okoristile kake druge čebele in ne njegove. Tak človek se naj ne trka na prsi kot čebelar. Potegne naj si raje klobuk globoko na oči, da ne bodo ljudje razbrali z njegovega obraza, kako malo poštenja je v njem. Upam, da bo tov. Trčič spoznal svojo zmoto. Želim mu, da bi postal čebelar idealist, kajti profitarjem hitro odklenka čebelarska slava.

Z naglimi koraki se bližamo času, ko bomo, hočeš nočeš, morali stalno prevažati, ako bomo hoteli kaj medu pridelati. Pri prevažanju pa si bomo morali drug drugemu pomagati in odstranjevati ovire, ki se že same po sebi pojavljajo. Kaj še, da bi te umetno povzročali! V prepričanju, da je opisani primer redka izjema, želim vsem prevaževalcem in stalnim čebelarjem v letu 1949. toliko medu, da bi napolnili z njim vse lonce, pa četudi ženice ne bodo imele v čem kuhati kosila. —

Tkalec Blaž.

DELOVANJE IZVRŠNEGA ODBORA ČEBELARSKE ZADRUGE

6. seja dne 12. novembra 1948. Sklepi zadnje seje so bili izvršeni. Osební avto bomo zamenjali za poltovornega ali pa ga prodali. Na znanje smo vzeli zahvalno pismo Zveze borcev na Vrhniki za podeljeno podporo. Tovariša Jelnikarja in Mažgona smo poslali v Dalmacijo zaradi nakupa medu. Koča, ki jo bomo postavili na plemenilni postaji v Kamniški Bistrici, bo prešla v upravo ljubljanske podružnice. Pri njej se bodo vršili v bodoče tečaji za vzrejo matic.

6—7 najboljšim delavcem mizarske delavnice na Vrhniki bomo razdelili nagrade v znesku 15.000 din. Kdor ni plačal za leto 1946., 1947. in 1948. naročnine za »Slovenskega čebelarja«, mu bomo ustavili pošiljanje lista. Tvrdki Rietsche bomo pisali zaradi nabave sodobnega stroja za izdelovanje satnic. V zadrugo smo sprejeli nove člane od št. 6950 do 6989.

7. seja dne 17. decembra 1948. Čebelarstvo družino Sv. Lovrene na Pohorju bomo obvestili, da smo tamkajšnjo plemenilno postajo priznali za javno in da jo bomo opremili kakor druge s potrebnim inventarjem. Uredništvu »Hrvatske pčele« v Osijeku bomo posodili klišee medene detelje proti kavciji 400 din. Dopis čebelarstva podružnice v Murski Soboti glede reorganizacije zadruge bomo predložili RZKZ. Delavcem v mizarnici na Vrhniki smo odobrili 2000 din za prireditev o priliki razdelitve nagrad.

Poročilo tov. Črčka o reviziji mizarnice v Krepeljah smo vzeli na znanje. S tov. Tavčarjem bomo sklenili novo najemno pogodbo.

Na predlog tov. Rojca bomo sklicali 9. januarja 1949 v Ljubljani sestanek vseh vzrejevalcev matic, ki so vključeni v naše plemenilne postaje. Za leto 1949. smo planirali pet novih plemenilnih postaj. Za vsako bomo pripravili 35 nramčkov in druge vzrejne potrebščine. Po možnosti bomo zaradi pridobivanja zgodnjih matic vzpostavili eno plemenilno postajo nekje na naših morskih otokih.

Tov. Rihtar je poročal, da bomo v bodoče pridelovali seme nekaterih medovitih rastlin na državnih posestvih. Posejana površina bo znašala 4 ha za facelijo in 3 ha za medene detelje. Za leto 1949. smo planirali sedem obveščevalnih postaj.

Za prodajo satnic bomo naredili novo kalkulacijo. V zadrugo smo sprejeli nove člane od št. 6990 do 7007.

Tov. Ježek je poročal, da bi se tov. prof. Rome rad posvetil proučevanju in gojenju medovitih rastlin. Za napravo in obdelavo vrta pa bi bila potrebna večja podpora. Odbor je naročil tov. Ježku, da naj ljubljanska čebelarstva družina predloži konkreten pismen predlog z navedbo stroškov. Na predlog tov. Arka bomo vsoto 81.220 din razdelili tako, da bo dobila vsaka čebelarstva družina 100 din. ostanek pa čebelarstva podružnice.

V zvezi z državnim praznikom smo nagradili naše uslužbence, in sicer: tov. Jelnikarja s 4000, Treo Hermo z 2500, Jereba Antona z 2000 in Mudlak Marijo z 2000 dinarji.

8. seja dne 23. decembra 1948. Poročilo o izvršenih sklepih je bilo vzeto na znanje. Tov. Jelnikar je poročal o zamenjavi delavcev v mizarski delavnici v Krepeljah z delavci Okrajnega mizarskega podjetja v Sežani.

Naročnina »Slovenskega čebelarja« za leto 1949. bo ostala neizpremenjena. Znašala bo 75 din, kakor v letu 1948. Sestanek vzrejevalcev matic smo preložili na 16. februar 1949. Dne 9. februarja pa se bo vršil v Ljubljani sestanek vseh sodelavnikov našega strokovnega glasila. Stroške za ta sestanek bo prevzela zadruga. Obenem smo na predlog tov. Rojca sklenili razdeliti na tem sestanku najboljšim sodelavnikom nagrade od 1000 do 3000 din. Nadalje smo odobrili nove sodelavniške honorarje, in sicer za:

pesmi, vrstica	din 10.—
znanstvene članke, vrstica	din 5.—
članke iz prakse, petit vrsta	din 3,50
članke iz prakse, borgis vrsta	din 3.—
prevod, petit vrsta	din 2,50
prevod, borgis vrsta	din 2.—

Na predlog urednika bo upravni odbor nagradil kvalitetne članke še s posebnim dodatkom, ki lahko znaša 20—50 % običajnega honorarja. Nadalje je predlagal tov. Rojca, da naj urejanje lista prevzame poseben odbor, sestojč iz 5 članov. Ti se morajo zavezati, da bodo iz specialne čebelarstva stroke, ki jo bodo prevzeli.

preskrbeli za vsako številko vsaj po dva članka. Če bi člankov ne dobili, jih morajo sami napisati. Glavni urednik bo upravnemu odboru na sejah poročal, v koliko so soredniki izvršili svoje dolžnosti. V uredniški odbor so bili sprejeti tovariši: Rojce, Mihelič, Raič, Debevec in Bezlaž. Glavno uredništvo je bilo poverjeno tov. Rojcu.

Namesto pokojnega tov. Šmajdka smo v nadzorni odbor kooptirali tov. Debevca.

ZADRUŽNI VESTNIK

Naročnina za »Slov. čebelarja«

Vse čitatelje našega glasila, ki še niso plačali naročnine za leta 1946—1948, pozivamo, da svoj dolg takoj poravnajo. Po možnosti naj zberejo denar čebelarke družine in naj ga nakažejo na naš tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani št. 6-15504-2. Na hrbtu položnice naj napišejo, v kak namen je bil denar nakazan. Ako na ta način ni mogoče sporočiti imena plačnikov, naj pošljejo zadruzi poseben seznam. V nasprotnem primeru nam je nemogoče vknjižiti plačano naročnino na osebni konto plačnika.

Naročnino za leto 1948, ki znaša din 75.— za člane in din 100.— za nečlane, je poravnati do konca mesca februarja 1949. S tem dnem bomo zamudnikom pošiljanje lista ustavili.

Kuhanje voščin

Prvo partijo kuhe voščin smo končali. Tisti, ki so na naš poziv pravočasno prinesli voščine, smo jim jih pretopili v vosk in imajo satnice že doma. Zamudniki pa so vedno zamudniki. Ti tako dolgo odlašajo z oddajo voščin, da jim visi roj že na veji. Tedaj se šele spomnijo, da so jim potrebne satnice. Sedaj pa takoj v zadruzo ponje, češ, zadruga mi jih mora dati, saj ji nesem voščine v zameno. Ne pomislijo pa, da zadruga nima vedno toliko satnic na zalogi, da bi jih lahko vse leto zamenjavala za vosk ali voščine.

Sedaj je čas za to. Sedaj prinesite voščine ali vosk, da vam jih zamenjamo za satnice. Sedaj, ko ni posla na polju, si lahko satnice že zažičite in pripravite vse potrebno za ogrebanje rojev. Če se boste po tem našem nasvetu ravnali, bo odpadlo vsako godrnjanje in zabavljanje čez zadrugo.

Zaostali ptiči

V »Zadružnem vestniku« smo že večkrat pozvali tiste čebelarje, ki so v letu 1946. in 1947. prinesli prekuhat voščine,

a še do danes niso prišli po vosk. Zato znova pozivamo te zaostale ptiče, da se čim prej zglasijo v naši čebelarni. Ako ne bodo voska najkasneje do 31. marca 1949 prevzeli, jim bo zapadel. Po tem roku ga bomo vknjižili kot zadružno lastnino.

Neizpolnjene obljube

Kakor je razvidno iz naših knjig, je lansko leto več članov prejelo spomladi krmilni sladkor proti obljubi, da bodo v teku leta oddali za našo industrijo 1 kg voska za 2 kg sladkorja proti obojstranskemu obračunu. Ker ta sladkor še sedaj ni poračunan, pozivamo vse tiste, ki obljube niso izpolnili, da to čim prej storijo. V primeru, da bi se kdo od prizadetih hotel na nečasten način izmazati in sebi v prid izkoristiti to obljubo, bomo njegovo ime objavili v našem glasilu.

Akacijeve sadike

Opozarjamo čebelarke podružnice, družine in člane, da ima Državna gozdna uprava naprodaj 200 000 akacijevih sadik. Cena je din 200.— za tisoč, sadik. Naročite jih čimprej in jih posadite v svojem okolišu! Ko bodo akacije dorasle in začele cvesti, jih bodo vaše čebele pridno obletavale, nabirale na njih nektar in vam tako poplačale vaš trud. Z naročili pohitite! Sprejema jih tudi naša zadruga, najbolje pa je, da se zaradi tega neposredno obrnete na Državno gozdno upravo v Ljubljani.

Stran z bastardnimi maticami!

Čebelarji! Izločite iz svojih čebelnjakov bastardne matice! Uporabljajte naše plemenilne postaje in nadomestite bastardke s čistokrvnimi maticami! Vaš trud ne bo zastonj.

Nakup čebel

Tisti, ki nameravajo prodati naseljene kranjiče ali AZ-panje, naj pošljejo spomladi ponudbe naši zadrugi. Čebele plačamo takoj ob prevzemu.

Vprašalna pola

Vzrejno leto 19.....

1. Ime plemenilne postaje
2. Podružnica (družina), ki jo oskrbuje
3. Ustanovno leto plemenilne postaje 19.....
4. Kapaciteta (število plemenilnikov)
5. Ime, priimek in bivališče vodje plemenilne postaje:
.....
6. Ime, priimek in bivališče oskrbnika plemenilne postaje:
.....
7. Število prijavljenih vzrejevalcev ob začetku vzrejne sezone
8. Število vzrejevalcev, ki so se praktično udeleževali v letošnji sezoni
9. Ime, priimek in bivališče vzrejevalca, ki je letos vzredil največ matic:
.....
10. Število izdanih vzrejnih knjižic
11. Število izdanih vzrejnih izkaznic
12. Sestanki in posvetovanja vzrejevalcev v območju plemenilne postaje (datum, kraj in udeležba)
13. Skupen ogled plemenilne postaje (datum, udeležba)
14. Strokovna izobrazba vzrejevalcev v območju plemenilne postaje:
 - a) Predavanja (datum, kraj, udeležba)
 - b) Praktični tečaji (poldnevni, celodnevni, večdnevni, čas, kraj, udeležba)
15. Delovanje plemenilne postaje:
 - a) Kdaj so bili letos postavljeni na plemenišče plemenilniki s prvimi maticami?
.....
 - b) Kdaj so bile odnesene s plemenišča zadnje matice?
 - c) Vremenske prilike v dobi prašenja matic:
 - č) Ali je bilo v območju plemenišča opaziti divje čebelje družine? Kaj se je proti njim ukrenilo?
 - d) Druge motnje:

16. Podatki o trotarju:

- a) Ime in točna oznaka čebeljega rodu
- b) Kdaj je bil trotar postavljen na plemenišče?
- c) Ali je dal kak roj in kje je sedaj ta roj?
- č) Do kdaj približno je obdržal trote?
- d) Ali mu je bilo odvzeto kaj medu? Koliko?
- e) Ali ima zadostno zimsko zalogo? Če je nima, koliko kilogramov sladkorja potrebuje za dopitanje?
- f) Kdaj je bil odpeljan s plemenišča in kje je zazimljen?

17. Stanje zadružnega inventarja:

- a) Katere potrebščine je plemenilna postaja prejela od zadruga?

Čebelnjak	Pitalniki	Sita za izloč. trotov
Hramčki	Vzrejni satniki	Pincete
Plemenilniki	Valilne matičnice	Povečevalna stekla
A2-panji	Dodajne matičnice	Glosometri
Eksportni panji	Razpošiljalne matičn.	Torakometri
Sklopna kozica	Čepki	Krmilni sladkor kg
Sipalnik	Špiritne svetilke	Vosek kg
Omelce	Noži	Žebliji kg
Grebljica	Vrtala za celice
Kadilnik	Oblikov. za matič.
Čebelarsko pokrivalo	Cepilne žličice

- b) Katere potrebščine so bile odprodane vzrejevalcem?

- c) Kje so shranjene ostale potrebščine?

- č) Ali so potrebščine v redu, ali je bilo kaj zgubljenega, pokvarjenega itd.?

18. Ali je plemenilna postaja pobirala od vzrejevalcev kako pristojbino? Če jo je pobirala, koliko denarja je prejela?

19. Morebitni stroški, ki jih je imela med letom plemenilna postaja in ki naj jih poravnava zadruga. (Priložiti je račune in potrdila o izplačilih!)

20. Napake in nerazumljivi pojavi pri vzreji in prašenju matic

21. Kaj bi bilo treba v bodočem letu ukreniti za izboljšanje plemenilne postaje?

V dne 19.....

Predsednik podružnice:

Vodja plemenilne postaje:

